GEMEENTE BEUNINGEN

Raadsvoorstel

Datum	:	5 oktober 2010	Raadsvergadering	:	9 november 2010
Nummer(agenda)	:	10-11-10	Commissie 1	:	Ruimte
Registratienummer	:	BW10.01314	Datum	:	26 oktober 2010
Auteur	:	Koen Antonise	Commissie 2	:	
E-mail	:	k.antonise@beuningen.nl	Datum	:	
Portefeuillehouder	:	P.J.M. de Klein			
Status openbaarheid	:	Openbaar	Niet openbaar tot	:	
Onderwerp	:	Beleidsnota Archeologie			

Bestuurlijke samenvatting

Vanwege de verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden ten aanzien van het archeologisch bodemarchief is de zorgplicht voor archeologische waarden een taak van de gemeenten geworden. Initiatiefnemers worden bij bodemingrepen verplicht rekening te houden met de bekende archeologische waarden en de te verwachten archeologische resten. Hiervoor is het van belang gemeentelijk archeologiebeleid op te stellen. Archeologie moet een plaats krijgen in bestemmingsplannen en de erfgoedverordening.
Het doel van deze beleidsnota is om het belang van archeologie in Beuningen te onderstrepen en op een heldere manier duidelijkheid te verschaffen in situaties waarbij archeologische waarden en ruimtelijke ontwikkelingen conflicteren. Op die manier kan tijdig rekening gehouden worden met archeologie en kan deze eventueel in de ruimtelijke plannen worden ingepast. Dit zal uiteindelijk kosten- en tijdsbesparend werken.

Voorstel

1. Stel de Beleidsnota Archeologie, de paleogeografische kaart, de archeologische waarden- en verwachtingen kaart en de beleidsadvieskaart vast.
2. Stel de aangepaste Erfgoedverordening vast.
3. Neem de voorwaarden voor archeologisch onderzoek op in nieuwe bestemmingsplannen en bij de actualisatie van bestemmingsplannen.

Inleiding

Vanwege de verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden ten aanzien van het archeologisch bodemarchief (archeologische resten in de bodem) is de zorgplicht voor archeologische waarden een taak van de gemeenten geworden. Gemeenten en andere initiatiefnemers worden bij bodemingrepen verplicht rekening te houden met de bekende archeologische waarden en de te verwachten archeologische resten. Archeologie moet een plaats krijgen in bestemmingsplannen en de erfgoedverordening (Monumentenwet artikelen 38-43).

De gemeente Beuningen heeft een archeologische verwachtingenkaart (BW07.01397) en een Hoofdlijnennotitie Archeologische en cultuurhistorische beleidsnota (BW08.00681) waarin eisen gesteld worden aan bodemingrepen om (eventuele) archeologische resten te beschermen. De hoofdlijnennotitie is echter niet volledig en is slechts een groter kader waarbinnen het archeologisch beleid moet worden opgesteld. De hoofdlijnennotitie geeft niet aan welk type archeologisch onderzoek moet worden uitgevoerd en in welke gevallen er een vrijstelling geldt.
Verder is in de bodemvisie van de MARN regio een hoofdstuk opgenomen over archeologische waarden (BW09.01704). De bodemvisie geeft de ambitie weer van de regiogemeenten over hoe we in de komende jaren met onze bodem en al haar facetten om willen gaan. In het hoofdstuk is onder andere gesteld dat archeologische waarden beter zichtbaar gemaakt moeten worden, hoe bodem- en archeologisch onderzoek beter op elkaar afgestemd kunnen worden en hoe archeologische waarden kunnen worden benut om de toeristische waarde van de regio te vergroten.

Het doel van de beleidsnota Archeologie is om het belang van archeologie in Beuningen te onderstrepen en op een heldere manier duidelijkheid te verschaffen in situaties waarbij archeologische waarden en ruimtelijke ontwikkelingen conflicteren. Op die manier kan tijdig rekening gehouden worden met archeologie en kan deze eventueel in de ruimtelijke plannen worden ingepast. Dit zal uiteindelijk kosten- en tijdsbesparend werken.

Bescherming van het archeologisch bodemarchief
Om archeologische resten beter te beschermen en de beslispunten uit de hoofdlijnennotitie te beantwoorden is de beleidsnota Archeologie met een vernieuwde archeologische waarden- en verwachtingenkaart en archeologische beleidsadvieskaart opgesteld. De archeologische waarden- en verwachtingenkaart geeft aan wat er op basis van historisch onderzoek en type en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond (paleogeografische kaart) aan archeologische resten is te verwachten op een locatie en dient als uitgangspunt voor het opgestelde beleid. De beleidskaart is een hulpmiddel voor het uit te voeren beleid. De beargumentering van het gemeentelijk beleid en de verschillen tussen archeologische onderzoeken worden in de beleidsnota nader toegelicht. Hieronder wordt slechts een samenvatting gegeven van het gemeentelijk beleid voor bescherming van het archeologisch erfgoed:

1. Bodemingrepen in beschermde rijksmonumenten dieper dan 30cm moeten worden voorafgegaan door een vergunningaanvraag via het ministerie van OC&W;
2. Bodemingrepen in terreinen van archeologische waarde (monumenten) dieper dan 30cm moeten worden voorafgegaan door een bureauonderzoek en een archeologisch karterend booronderzoek;
3. Bodemingrepen in terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde dieper dan 30cm en groter dan 100 (kern)/120m² (buitengebied) moeten worden voorafgegaan door een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek;
4. Bodemingrepen in terreinen met een middelhoge of lage archeologische verwachtingswaarde dieper dan 30cm en groter dan 2000m² moeten worden voorafgegaan door een archeologisch bureauonderzoek;
5. Bodemingrepen in onderzochte of verstoorde gebieden hoeven niet te worden voorafgegaan door een archeologisch onderzoek.

Met uitzondering van de archeologische rijksmonumenten geldt een vrijstelling voor archeologisch onderzoek bij de volgende activiteiten:

1. voortzetting van normaal agrarisch gebruik zoals ploegen, zaai- en oogstklaar maken, vervangen van drainage, aanbrengen van teeltondersteunende voorzieningen en vervangen van boomgaarden;
2. bouwvergunningen waarbij het nieuw te bouwen bouwwerk zich op de bestaande fundering of ten hoogste 2,5 meter buiten de bestaande fundering bevindt;
3. vervangen of beheren van kabels, leidingen of bestrating.

Relaties met ander beleid
Het archeologiebeleid heeft raakvlakken met de meerdere gemeentelijke beleidsvelden, te weten de Erfgoedverordening (BW10.00705) en bestemmingsplannen.

In de (vigerende) Erfgoedverordening stonden regels opgenomen over de onderzoeksplicht en vrijstellingsregels zoals deze opgenomen waren in de hoofdlijnennotitie Archeologie. De hoofdlijnennotitie is verder uitgewerkt in het gemeentelijke archeologiebeleid, de archeologische beleidsregels zijn hierin verfijnd.
De beleidsregels uit de beleidsnota Archeologie dienen te worden verankerd in de Erfgoedverordening.
In overleg met de afdeling BWT is de Erfgoedverordening aangepast op basis van het voorliggende archeologiebeleid.
In de bijlage is de geactualiseerde Erfgoedverordening opgenomen. De wijzigingen ten aanzien van de vigerende Erfgoedverordening zijn toegevoegd.

Ook heeft de beleidsnota Archeologie invloed op de bestemmingsplannen. In de bestemmingsplannen moet verplicht een archeologische paragraaf worden opgenomen. Om uniform te werk te gaan is het noodzakelijk om de beleidsregels uit de beleidsnota Archeologie over te nemen in nieuwe bestemmingsplannen. Ook moeten de beleidsregels worden meegenomen bij de actualisatie van bestaande bestemmingsplannen.
In 2010 start het project tot actualisatie van alle gemeentelijke bestemmingsplannen. Het cluster Milieu zal actief deelnemen in de projectgroep om te waarborgen dat het gemeentelijke archeologiebeleid integraal verankerd wordt in de te actualiseren bestemmingsplannen.

Kern van het beleid
De kern van het beleid is een indeling van het Beuningse grondgebied in gebieden met verschillende archeologische waarden en verwachtingen. Op basis hiervan zijn verschillende beleidsregels opgesteld en worden verschillende onderzoeksstrategieën geëist. Een kort overzicht is weergegeven op bladzijde 17.

Argumenten

1. *Vooraf duidelijkheid verschaffen over de eventuele noodzaak voor archeologisch onderzoek bij ruimtelijke ontwikkelingen.*
   Doordat vooraf beter en eerder duidelijk is welke stappen gezet moeten worden om de archeologische resten beter te waarborgen kan tijd- en kostenbesparend gewerkt worden. Tevens zijn er vrijstellingsregels voor archeologisch onderzoek opgenomen wat leidt tot een lastenverlichting voor initiatiefnemers, zowel particulieren als de gemeente.

2. *Archeologische resten beter beschermen en voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor archeologische resten.*
   Door regels vast te leggen in de Erfgoedverordening en bestemmingsplannen wordt voldaan aan de wettelijke zorgplicht voor archeologie en worden archeologische resten beter beschermd.

3. *Uniformering van bestemmingsplannen met betrekking tot archeologie.*
   Door het overnemen van de archeologische beleidsregels bij de actualisatie van bestaande en het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen wordt uniformiteit ten aanzien van archeologie gecreëerd.

Financiën
De monumentenwet gaat uit van het principe van 'de verstoorder betaalt'. De kosten voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek of opgraving zijn voor de verstoorder. Dit wil zeggen dat het onderzoek of opgraving gefinancierd wordt door de initiatiefnemer van de bodemverstorende ingreep. Ook advies- en/of legeskosten komen voor rekening van de initiatiefnemer.
De archeologische waarden- en verwachtingenkaart en de beleidsadvieskaart zijn gefinancierd uit middelen beschikbaar gesteld door de rijksoverheid voor de bescherming van het archeologisch erfgoed. Deze vergoeding zit begrepen in de algemene uitkering, en hiertegenover is ingaande 2009 een structureel budget in de begroting opgenomen van € 8.260,-- (45410044). Hiermee dient ook de actualisatie van deze kaarten gedekt te worden.

Tijdspad
Zodra uw raad instemt met de paleogeografische kaart, de archeologische waarden- en verwachtingenkaart, de archeologische beleidskaart en de beleidsnota archeologie moeten de beleidsregels geïmplementeerd worden in de bestemmingsplannen.
Verder zal de archeologische waarden- en verwachtingenkaart moeten worden bijgehouden en zullen alle nieuwe archeologische onderzoeken opgenomen worden in de kaart.

Evaluatie
Wanneer blijkt dat het archeologisch beleid bijsturing nodig heeft of aangepast dient te worden dan wordt dat door middel van het milieubeleidsplan of milieujaarprogramma aan de raad voorgesteld. Over structurele werkzaamheden wordt jaarlijks verslag gedaan middels het milieujaarverslag.

Bijlage
- Beleidsnota Archeologie
- Aangepaste erfgoedverordening
- Gewijzigde artikelen uit de vigerende erfgoedverordening

Burgemeester en wethouders,

A.H.W.M. Kocken RA
secretaris

mr. drs. H.N.A.J. Zijlmans
burgemeester

Aldus besloten in de vergadering van de raad van 9 november 2010.
De griffier,

de voorzitter

BELEIDSNOTA ARCHEOLOGIE

GEMEENTE BEUNINGEN

Behoort bij het **besluit**
van de raad van 9-11-2010

de griffier,

Auteur: *K. Antonise*
Versie: *Oktober 2010*

Inhoudsopgave

1 Inleiding 8
1.1 Wat is archeologie? 8
1.2 Korte geschiedenis van Beuningen 8
1.3 Waarom archeologiebeleid? 8
1.4 Leeswijzer 9
2 Wettelijk kader 10
2.1 Overzicht wettelijke verplichtingen 10
2.2 Landelijk takenpakket 10
2.3 Provinciaal takenpakket 11
2.4 Gemeentelijk takenpakket 11
2.5 Beuningse invulling wettelijke taken 12
2.6 Relatie met andere beleidsvelden 12
3 Beunings beleid 13
3.1 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart 13
3.2 Beleidsadvieskaart 13
3.2.1 Archeologische monumenten 13
3.2.2 Terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde 14
3.2.3 Terreinen met een middelhoge of lage archeologische verwachtingswaarde 15
3.2.4 Reeds onderzochte of verstoorde gebieden 15
3.2.5 Algehele vrijstellingsregeling 15
3.3 Meldingsplicht bij toevalsvondsten 16
3.4 Overzicht 16
4 Het archeologietraject 17
4.1 Verstoorder betaalt 17
4.2 Onderzoeksstrategieën 17
4.2.1 Bureauonderzoek 17
4.2.2 Inventariserend veldonderzoek 17
4.3 Selectiebesluit 18
4.3.1 Behoud in situ 18
4.3.2 Geen waarden meer aanwezig 18
4.3.3 Er zijn geen waarden te verwachten 18
4.3.4 Nader onderzoek nodig 18
4.3.2 Behoud ex situ 18
4.3.3 Archeologische begeleiding 19
4.4 Stroomschema's 19
5 Evaluatie 20
5.1 Milieujaarverslag 20
5.2 Milieujaarprogramma 20
5.3 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart 20
Bijlage 1 Paleogeografische kaart met archeologische kenmerken 24
Bijlage 2 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart 28
Bijlage 3 Archeologische beleidsadvieskaart 32
Bijlage 4 Provinciale beleidskaart "Parels en ruwe diamanten" 36
Bijlage 5 Uitsnede gemeente Beuningen uit Provinciale kaart "parels en ruwe diamanten" 40
Bijlage 6 Stroomschema's onderzoekstraject 44

1 INLEIDING

1.1 Wat is archeologie?

Archeologie is de wetenschap die zich bezig houdt met de in de bodem aanwezige resten van menselijk handelen in het verleden. Archeologie is daarmee een deel van het wijdere begrip cultuurhistorie.

Archeologische sporen en voorwerpen vormen een niet aanvulbare voorraad gegevens uit ons verleden. Daarmee is het anders dan bijvoorbeeld natuur, dat tot op zekere hoogte in staat is zich te regenereren. Archeologische sporen en vondsten bevinden zich meestal in lagen die gekoppeld zijn aan de geschiedenis van het landschap. In principe liggen de oudste sporen het diepst, en de meer recente sporen het dichtst onder het maaiveld.

De fascinatie voor zijn verleden is een typisch menselijke eigenschap. Het draagt bij aan zijn identiteit en plaatsing in een kleine of grotere context. Daar waar we als vakantieganger in het buitenland graag naar musea of historische plaatsen gaan, hebben we thuis ook een rijk verleden, dat vaak echter minder aandacht krijgt.

1.2 Korte geschiedenis van Beuningen

Beuningen en omgeving hebben een lange geschiedenis, die teruggaat tot ver voor de jaartelling. Dat heeft vooral te maken met de ligging in een zich steeds veranderend landschap. In de tijd dat ten westen van Beuningen een groot moeraslandschap begon, dat zich uitstrekte tot ver in de huidige Noordzee, leefden op de droge hogere delen vooral zogenaamde jagers-verzamelaarsgemeenschappen. Zij trokken rond van het ene tijdelijke kamp naar het volgende. De resten van deze kampen zijn gevonden op oude oeverwallen en rivierduinen. Met de introductie van de landbouw (circa 5000 v. Chr.) ontstaan permanentere nederzettingen, die meer sporen achterlaten. De oudste tot nu toe bekende vondsten uit de gemeente Beuningen dateren uit de nieuwe steentijd, het Neolithicum (5300 – 2000 v. Chr.).

Na de steentijd volgen de bronstijd (2000 – 800 v. Chr.) en de ijzertijd (800 – 20 v. Chr.). Waar in de bronstijd grotendeels op dezelfde locaties gewoond werd als in de steentijd zien we een gestage toename van bewoning in de (late) ijzertijd. Aan de ijzertijd komt een einde met de komst van de eerste Romeinen naar Nijmegen (circa 20 v. Chr.). Vanaf dat moment wordt de hele regio, inclusief Beuningen, opgenomen in de Romeinse invloedsfeer, die in en rond Nijmegen een sterk militair karakter heeft. Het is een bloeiperiode die op veel plaatsen in de gemeente sporen achtergelaten heeft.

De middeleeuwen beginnen het landschap en de inrichting zoals wij dat kennen te vormen. De meeste kernen ontstaan uit oude Romeinse nederzettingen, nieuw zijn de bedijkingen vanaf de late middeleeuwen. De nieuwe tijd brengt een intensivering van de landbouw en de opkomst van de baksteenindustrie in de uiterwaarden. De vaak vervallen fabrieken langs de rivier getuigen hier nog van.

Al deze activiteiten vanaf de prehistorie tot aan de nieuwe tijd hebben hun sporen nagelaten. De gemeente Beuningen is gebouwd op een schatkamer aan historische informatie die niet verloren mag gaan.

1.3 Waarom archeologiebeleid?

Tot voor kort was de zorg voor het cultureel erfgoed, zoals archeologie en bovengrondse monumenten, een zaak voor het rijk en de provincies. In het kader van de decentralisatie is de zorgplicht bij de gemeenten komen liggen, alhoewel het Rijk en de provincie nog steeds bepaalde zaken (kunnen) regelen (zie hoofdstuk 2).

Het is aan de gemeenten om een beleid te maken dat de zorg voor het archeologische erfgoed regelt zonder dat dit conflicteert met bijvoorbeeld de ontwikkeling van een gemeente. Daartoe is het van belang dat de belangen van de archeologie reeds vroegtijdig meegewogen worden in het planologische proces.

Beuningen heeft enerzijds een rijk verleden, dat voor een deel nog onzichtbaar onder de grond ligt, en anderzijds toekomstgerichte plannen. Belangrijk is dat er al in een vroeg stadium duidelijkheid verschaft wordt over de gevolgen van keuzes die gemaakt worden ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen en over hoe om te gaan met deze soms tegenstrijdige belangen.

Om de ontwikkeling van Beuningen en de bescherming van het archeologisch erfgoed te garanderen is in de gemeenteraad van 06-08-2008 de *Hoofdlijnennotitie Archeologische en cultuurhistorische beleidsnota* vastgesteld. Deze hoofdlijnennotitie biedt aanknopingspunten voor het nader uit te werken beleid en geeft aan in welke gevallen archeologisch onderzoek noodzakelijk is (maar is niet volledig). Hierin onderschrijft de gemeente de uitgangspunten van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE).

De beleidsnota archeologie die voor u ligt is een uitwerking en verdere verfijning van de hoofdlijnennotitie. Er is gekozen om op verzoek van de raad (22-01-2008) archeologie en cultuurhistorie te scheiden, daarom zal alleen de bescherming van archeologie behandeld worden in deze beleidsnota. Verder zijn de beslispunten die genoemd zijn in de hoofdlijnennotitie nader onderzocht en behandelt.

Het doel van deze beleidsnota is om het belang van archeologie in Beuningen nogmaals te onderstrepen en op een heldere manier duidelijkheid te verschaffen in situaties waarbij archeologische waarden en ruimtelijke ontwikkelingen kunnen conflicteren. Op die manier kan tijdig rekening gehouden worden met archeologie en kan deze eventueel in de ruimtelijke plannen worden ingepast. Dit zal uiteindelijk kosten- en tijdsbesparend werken. Daarnaast wordt archeologische resten beter beschermd bij ruimtelijke processen in de gemeente Beuningen. Verder zijn er vrijstellingsregels opgenomen met betrekking tot het uitvoeren van archeologisch onderzoek wat zorgt voor een lastenverlichting voor de initiatiefnemer. In hoofdstuk 3 zal hierover nader worden ingegaan.

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt aandacht besteed aan de wettelijke taken van de verschillende overheden, de mogelijkheden voor gemeenten om beleid op te stellen en de keuzes die gemaakt zijn. Verder is een overzicht gegeven van het traject dat doorlopen moet worden bij archeologisch onderzoek.

In de bijlagen zijn de paleogeografische kaart (een kaart over de oorsprong en type ondergrond), de archeologische waarden- en verwachtingenkaart, de archeologische beleidskaart, de kaart met parels en ruwe diamanten van de Provincie Gelderland met een uitsnede van de gemeente Beuningen en stroomschema's van dit archeologietraject opgenomen.

2 WETTELIJK KADER

2.1 Overzicht wettelijke verplichtingen

In 1992 is door de Europese lidstaten het Verdrag van Valletta (ook; Verdrag van Malta) getekend. De lidstaten hebben hierin aangegeven hun bodemarchief zo goed mogelijk te beschermen. In 1998 hebben ook de Eerste en Tweede kamer hiermee ingestemd. Uiteindelijk is het Verdrag van Valletta in 2007 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving middels de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMZ). Hieruit volgden het Besluit op de Archeologische Monumentenzorg (BAMZ) en de Regeling op de Archeologische Monumentenzorg (RAMZ).
De WAMZ heeft met name invloed op de Monumentenwet 1998 maar ook op bijvoorbeeld de Ontgrondingenwet, de Woningwet, de Wet ruimtelijke ordening, de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen. De nieuwe wet beoogt dat zo goed en zo vroeg mogelijk rekening wordt gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van archeologische waarden in de bodem. De belangrijkste aanpassingen die via de WAMZ geregeld zijn staan hieronder weergegeven.

1. archeologische waarden moeten zo veel mogelijk in de bodem (*in situ*) worden bewaard;
2. archeologie moet tijdig worden meegenomen in de procedures van ruimtelijke planvorming;
3. de verstoorder van het bodemarchief betaalt de kosten van archeologisch (voor)onderzoek en noodzakelijke volwaardige opgravingen, voor zover die kosten redelijkerwijs kunnen worden toegerekend aan de verstoorder;
4. gemeenten en provincies krijgen een belangrijke rol in de verankering van archeologie in hun ruimtelijke plannen en vergunningen; zij krijgen de ruimte om vergunningvoorwaarden genuanceerd in te vullen;
5. de vergunning om een opgraving te mogen doen wordt verruimd en blijft niet langer beperkt tot overheden en universiteiten. Ook gekwalificeerde bedrijven mogen deze werkzaamheden uitvoeren. De minister ziet toe op de kwaliteit van de uitvoering via de introductie van een kwaliteitssysteem, waaraan alle binnen de archeologie werkzame instanties en bedrijven zich dienen te conformeren.

2.2 Landelijk takenpakket

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE, het voormalige RACM, voorheen ROB) heeft in samenwerking met de provincies de archeologische monumentenkaart (AMK) opgesteld. Deze kaart is opgesteld om bij ruimtelijke plannen of bodemingrepen rekening te kunnen houden met archeologische waarden. Op de AMK staan terreinen aangegeven met bewezen archeologische waarde die als behoudenswaardig zijn gekenmerkt. Deze kaart is dynamisch en wordt indien nodig aangepast. Er zijn drie soorten archeologische monumenten:

1. terrein van zeer hoge archeologische waarde;
2. terrein van hoge archeologische waarde;
3. terrein van archeologische betekenis.

In de eerste groep vallen de beschermde Rijksmonumenten. Dit zijn terreinen met een nationaal of internationaal belang. In de gemeente Beuningen zijn op dit moment 12 terreinen aangemerkt als terreinen van zeer hoge archeologische waarde. De tweede groep bevat onder andere terreinen waarvan de exacte kwaliteit en omvang nog niet vastgesteld kon worden. Oude dorps- en stadskernen vallen in deze groep. Het belang van deze groep wordt eerder op provinciaal en regionaal niveau geschat. De derde groep scoort

lager op de gehanteerde criteria maar is ook behoudenswaardig. Deze terreinen zijn van gemeentelijk of lokaal belang.
Het Rijk draagt zorg voor de beschermde Rijksmonumenten (uit groep 1), van de andere terreinen (groep 2 en 3) van archeologische waarde die vermeld zijn op de AMK wordt verwacht dat deze planologisch beschermd worden in bestemmingsplannen.

Van de beschermde Rijksmonumenten wordt verwacht dat de bestemming in overeenstemming is met de archeologische waarde. Voor bodemingrepen in deze monumenten geldt een in de Monumentenwet geregeld vergunningstelsel. Een dergelijke schriftelijke vergunning wordt alleen door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OC&W) verleend.

Het is verboden een monument te beschadigen of te vernielen. Het is verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning een beschermd (archeologisch) monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen (Monumentenwet art. 11).

Verder draagt het Rijk zorg voor het beheer van het landelijk archeologisch informatiesysteem ARCHIS. Meldingen van archeologische vondsten en de registratie van vindplaatsen vindt onder meer plaats in dit systeem. Op basis van meldingen in ARCHIS kan de archeologische monumentenkaart (AMK) worden aangepast.

De RCE treedt op als vergunningverstrekker aan de bedrijven en instellingen die gerechtigd zijn tot het uitvoeren van (gravend) archeologisch onderzoek. Onder het Ministerie van OC&W valt eveneens de eerstelijns Erfgoedinspectie (EGI) die toeziet op het archeologisch onderzoek. De eisen aan het onderzoek zijn vervat in een door het veld gemaakte Kwaliteitsnorm (Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, ook: KNA) die in beheer is bij de SIKB (Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer).

2.3 Provinciaal takenpakket

Door middel van de Monumentenwet (art. 44) heeft de provincie de mogelijkheid gekregen om gemeenten te dwingen om in voldoende mate rekening te houden met het borgen van bekende en te verwachten archeologische waarden. Zo kan het attentiegebieden aanwijzen. Dit zijn gebieden waarvan, naar inzicht van provinciale staten, bij het vaststellen van bestemmingsplannen onvoldoende rekening is gehouden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. De gemeenteraad moet dan, binnen een door provinciale staten vast te stellen termijn, het bestemmingsplan aanpassen.

De provincie Gelderland heeft (nog) geen attentiegebieden aangewezen maar kent wel de zogenaamde "Parels en ruwe diamanten". Dit zijn gebieden waarvan de provincie vindt dat ze bepalend voor de provinciale cultuurhistorische identiteit zijn en representatief daarvoor zijn (zie bijlage 4). Op de kaart zijn ook de gebieden die zijn vermeld op de AMK opgenomen. In Beuningen is alleen het uiterst zuidwestelijke gedeelte aangemerkt als parel. De kernen Beuningen, Ewijk en Winssen en de tussenliggende gronden zijn gekenmerkt als ruwe diamant (zie bijlage 5).

Bij de 'parels' is de provincie actiever dan bij de ruwe diamanten, maar in beide gevallen wordt er op de gemeenten gelet om te zorgen dat deze hun bestemmingsplannen afstemmen met het provinciale wensenpakket. Indien de archeologische resten niet voldoende beschermd worden kan het de gemeente opdragen het bestemmingsplan aan te passen binnen een door de provincie gestelde termijn.

2.4 Gemeentelijk takenpakket

Vanwege de verdere decentralisatie van verantwoordelijkheden ten aanzien van het archeologisch archief is de zorgplicht voor archeologische waarden een taak van de gemeenten geworden. Initiatiefnemers worden bij bodemingrepen verplicht rekening te houden met de bekende archeologische waarden en de te verwachten archeologische resten. Archeologie moet een plaats krijgen in bestemmingsplannen en de gemeentelijke erfgoedverordening.

2.5 Beuningse invulling wettelijke taken

Om invulling te kunnen geven aan de wettelijke eisen die gelden voor de archeologische monumentenzorg heeft Beuningen een archeologische verwachtingenkaart opgesteld. Op 11 december 2007 heeft de gemeenteraad de archeologische verwachtingenkaart vastgesteld. Deze kaart geldt als uitgangspunt voor de Hoofdlijnennotitie die in juni 2008 door de gemeenteraad is vastgesteld. De hoofdlijnennotitie geeft aan in welke gebieden van de verwachtingenkaart een archeologisch onderzoek vereist is bij een bodemingreep. De hoofdlijnennotitie geeft echter niet aan welk type archeologisch onderzoek (zie hoofdstuk 4) moet worden uitgevoerd en in welke gevallen er een vrijstelling geldt.

Daarnaast is in november 2009 de bodemvisie van de MARN-gemeenten door het college vastgesteld. Hierin is in hoofdstuk 4 de ambitie uitgesproken om archeologische waarden meer zichtbaar te maken, bodem- en archeologisch onderzoek beter op elkaar af te stemmen en de toeristische waarde van de regio te vergroten door middel van archeologie.

Vanwege de toenemende belangstelling voor archeologie is de kennis gegroeid en zijn er meer onderzoeken bekend. Daarom is de verwachtingenkaart in 2010 geactualiseerd. Ook zijn de reeds onderzochte of verstoorde gebieden in de kaart opgenomen. Daarnaast is de waarden- en verwachtingenkaart vertaald in een beleidsadvieskaart. De beleidsadvieskaart is een hulpmiddel waarbij de beleidsnota en de waarden- en verwachtingenkaart zijn samengevoegd. Op deze manier is in één oogopslag inzichtelijk of archeologisch onderzoek noodzakelijk is en welk type onderzoek. In het volgende hoofdstuk zal hier verder op ingegaan worden. Zowel de paleogeografische kaart, de archeologische waarden- en verwachtingenkaart 2010 en de beleidsadvieskaart zijn in deze beleidsnota ter vaststelling bijgevoegd (bijlagen 1, 2 en 3).
Verder zijn de discussiepunten uit de hoofdlijnennotitie in deze beleidsnota weggenomen. Er zijn regels opgenomen over het type archeologisch onderzoek dat vereist is bij een bodemingreep in een bepaald gebied en er zijn vrijstellingsregels opgesteld voor bepaalde activiteiten, verstoringsoppervlakte en verstoringsdiepte volgens de mogelijkheden die artikel 38 Monumentenwet biedt.

Vervolgens stimuleert de provincie Gelderland de aanstelling van regioarcheologen middels het verstrekken van subsidie voor de eerste 3 jaren van het dienstverband. Op 9 maart 2010 heeft het college besloten in te stemmen met de aanstelling van een regioarcheoloog. Beuningen heeft (samen met de gemeenten Druten, Groesbeek, Heumen, Millingen aan de Rijn, Nijmegen, Overbetuwe, Ubbergen en Wijchen) op 1 juli 2010 een regioarcheoloog aangesteld die zorg draagt voor de uitvoering van het archeologisch beleid en de gemeente voorziet van adviezen bij nieuwe projecten.

2.6 Relatie met andere beleidsvelden

Het archeologiebeleid heeft raakvlakken met de meerdere gemeentelijke beleidsvelden, te weten de Erfgoedverordening en bestemmingsplannen.
In deze verordening en plannen zijn regels opgenomen met betrekking tot archeologie. Deze regels moeten overeenstemmen met de beleidsregels zoals ze zijn opgenomen in deze beleidsnota Archeologie.

3 BEUNINGS BELEID

3.1 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart

De mogelijkheid bij uitstek om het archeologisch beleid vorm te geven is het opstellen van een archeologische waarden- en verwachtingenkaart. Op deze kaart zijn bekende gegevens over het gebied aan de hand van historische kaarten, hoogtekaarten, oude rivierbeddingen en archeologische onderzoeken verwerkt. Ook zijn de AMK terreinen en rijksmonumenten in de kaart opgenomen. Al deze informatie tezamen leidt uiteindelijk tot een bepaalde verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. Het is ook mogelijk dat bepaalde terreinen vrijgesteld worden van archeologisch onderzoek omdat het gebied al is onderzocht of dat het teveel verstoord is in het verleden. In de archeologische waarden- en verwachtingenkaart van Beuningen zijn op basis van de beschikbare gegevens de volgende gebieden opgenomen:

1. terreinen van zeer hoge archeologische waarde (Rijksmonument);
2. terreinen van archeologische waarde (AMK terreinen);
3. terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde;
4. terreinen met een middelhoge archeologische verwachtingswaarde;
5. terreinen met een lage archeologische verwachtingswaarde;
6. vondstlocaties;
7. historische dorpskernen;
8. terreinen zonder archeologische waarde.

De kaart is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Beleidsadvieskaart

Op basis van de verwachte archeologische waarden en de beleidsregels zoals die in de volgende paragrafen zijn opgenomen is een beleidsadvieskaart opgesteld. Op deze advieskaart zijn geen teksten of puntbronnen meer aanwezig. Het kent slechts verschillende vlakken die een bepaald onderzoek vereisen bij een bodemingreep. De advieskaart is een hulpmiddel om direct het beleid van de gemeente in een bepaald gebied af te kunnen lezen in geval van een bodemingreep. Indien een bodemingreep meerdere archeologische beleidszones overlapt geldt het beleid van de strengste zone.

De kaart is opgenomen in bijlage 3.

3.2.1 Archeologische monumenten

Zoals in paragraaf 2.2 beschreven geldt dat voor archeologische monumenten gestreefd wordt naar duurzaam behoud. Door eerder archeologisch onderzoek is de waarde vastgesteld en ook als zodanig gewaardeerd door het Rijk en provincie middels de Archeologische Monumenten Kaart (AMK).
Bij terreinen die gekenmerkt zijn als archeologisch rijksmonument, moet voor werkzaamheden en activiteiten die bodemverstoringen tot gevolg kunnen hebben dieper dan 30cm een monumentenvergunning worden aangevraagd. Het is verboden een beschermd monument te beschadigen of te vernielen en voor het wijzigen, verstoren, herstellen, afbreken of verwijderen is een vergunning noodzakelijk. Een vergunning die betrekking heeft op archeologische monumenten dient bij het Ministerie van OC & W te worden aangevraagd.

Van de overige monumenten is de archeologische waarde bepaald middels onderzoek maar als minder waardevol beschouwd dan bij de beschermde monumenten. De archeologische waarden op deze terreinen zijn op grond van criteria als gaafheid, zeldzaamheid, conserveringsgraad en belevingswaarde gewaardeerd en op basis daarvan zijn de terreinen ingedeeld in:

1. Terreinen van archeologische waarde;
2. Terreinen van hoge archeologische waarde.

Ondanks dat deze gebieden wel zijn opgenomen in de AMK hebben ze niet dezelfde bescherming als rijksmonumenten. Gemeenten mogen zelf op gemotiveerde wijze de bescherming van deze monumenten vaststellen. Omdat de waarde middels onderzoek al is bewezen en het geen verwachte waarde meer is wordt tenminste een bureauonderzoek en karterend booronderzoek geëist bij iedere bodemingreep dieper dan 30 cm, met uitzondering van vrijgestelde activiteiten zoals benoemd in 3.2.5. De keuze voor 30 cm is gebaseerd op de gemiddelde verstoringsdiepte in Nederland, ook wel de bouwvoor genoemd. Deze keuze wordt onderbouwd door een uitspraak in de Raad van State van 23-05-2007 : "Voorts is aannemelijk dat bij het vergraven en het afgraven van de bodem dieper dan 0,3 meter de in de bodem aanwezige archeologische waarden onherstelbaar kunnen worden beschadigd." Als het uitgevoerde onderzoek aanleiding geeft voor een vervolgonderzoek dan kunnen deze door het bevoegde gezag geëist worden.

Beleidsregel: Bodemingrepen in terreinen van archeologische waarde (monumenten) dieper dan 30cm moeten tenminste worden voorafgegaan door een bureauonderzoek en een archeologisch karterend booronderzoek.

3.2.2 Terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde

Voor terreinen van hoge archeologische verwachting is de waarde nog niet bewezen. Wel bestaat de mogelijkheid dat zich er archeologische waarden in de bodem bevinden. Deze verwachting is gebaseerd op landschappelijk, cultuurhistorisch of bodemkundig onderzoek. Historische woonkernen en vondstlocaties zijn ook opgenomen onder de terreinen met een hoge archeologische verwachting. Rond een vondstlocatie en rond monumenten (paragraaf 3.2.1) is een gebied met een buffer van 50m aangemerkt als hoge verwachtingswaarde.
Het rijk heeft een vrijstellingsomvang van 100m² voor archeologische verwachtingsgebieden vastgesteld maar laat het aan de gemeente over of deze omvang wordt overgenomen of aangepast (artikel 41a Monumentenwet). Vanwege het grote potentieel van gebieden met een hoge archeologische verwachtingswaarde en recente onderzoeken die aantonen dat de gebieden daadwerkelijk archeologisch interessant zijn wordt de vrijstellingsnorm van 100m² te gehandhaafd voor gebieden die in de kernen liggen. Voor bodemingrepen in het buitengebied wordt aangesloten bij de regels die gelden in het bestemmingsplan buitengebied. Dit bestemmingsplan kent een vrijstellingregeling voor bijgebouwen tot 120m², daarom geldt een onderzoeksplicht in dit gebied voor bodemingrepen groter dan 120m². Voor beide gebieden geldt dat enkel een onderzoeksplicht geldt wanneer de bodemingreep ook dieper is dan 30cm, met uitzondering van vrijgestelde activiteiten zoals benoemd in 3.2.5. De keuze voor 30 cm is gebaseerd op de gemiddelde verstoringsdiepte in Nederland, ook wel de bouwvoor genoemd. Deze keuze wordt onderbouwd door een uitspraak in de Raad van State van 23-05-2007 : "Voorts is aannemelijk dat bij het vergraven en het afgraven van de bodem dieper dan 0,3 meter de in de bodem aanwezige archeologische waarden onherstelbaar kunnen worden beschadigd."

Het onderzoek in zowel het buitengebied als de bebouwde kom moet tenminste bestaan uit een bureauonderzoek en een verkennend booronderzoek. Als het uitgevoerde onderzoek aanleiding geeft voor een vervolgonderzoek dan kunnen deze door het bevoegde gezag geëist worden.

Beleidsregel: Bodemingrepen in terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde dieper dan 30cm en groter dan 100/120m² moeten tenminste worden voorafgegaan door een archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek.

3.2.3 Terreinen met een middelhoge of lage archeologische verwachtingswaarde

Het is mogelijk om voor middelhoge en lage verwachtingszones separate regels op te stellen. Vanwege de enorme vervlechting van deze verwachtingszones is ervoor gekozen de gebieden op dezelfde manier te beschermen. Dit is overzichtelijker en komt de handhaafbaarheid ten goede. De vervlechting van de verwachtingswaarde is een gevolg van de meanderende rivieren in het verleden en het daarbij horende patroon van leefgebieden rond deze rivieren.
Omdat de trefkans op een archeologische vondst lager is dan in de hoge verwachtingszones wordt een archeologisch onderzoek geëist bij bodemingrepen groter dan 2000m² én dieper dan 30cm, met uitzondering van vrijgestelde activiteiten zoals benoemd in 3.2.5. De keuze voor 30 cm is gebaseerd op de gemiddelde verstoringsdiepte in Nederland, ook wel de bouwvoor genoemd. Deze keuze wordt onderbouwd door een uitspraak in de Raad van State van 23-05-2007 : "Voorts is aannemelijk dat bij het vergraven en het afgraven van de bodem dieper dan 0,3 meter de in de bodem aanwezige archeologische waarden onherstelbaar kunnen worden beschadigd."
Op deze manier worden ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied, waar vooral een middelhoge of lage verwachtingswaarde geldt niet belemmerd en is de bescherming van het bodemarchief gewaarborgd bij grootschalige ontwikkelingen.
Het archeologisch onderzoek moet ten minste bestaan uit een bureauonderzoek. Als het bureauonderzoek aanleiding geeft tot het uitvoeren van een vervolgonderzoek kan dit door het bevoegd gezag geëist worden. Uiteraard kan er voor gekozen worden om naast een bureauonderzoek meteen een verkennend booronderzoek uit te laten voeren. In sommige gevallen kan dit kosten- en tijdbesparend werken.

Beleidsregel: Bodemingrepen in terreinen met een middelhoge of lage archeologische verwachtingswaarde dieper dan 30cm en groter dan 2000m² moeten tenminste worden voorafgegaan door een archeologisch bureauonderzoek.

3.2.4 Reeds onderzochte of verstoorde gebieden

Omdat deze terreinen al vrijgegeven zijn na eerder onderzoek of dusdanig verstoord zijn door eerdere bodemingrepen wordt een archeologisch onderzoek niet noodzakelijk geacht bij bodemingrepen in de geroerde bodemlaag. Deze terreinen worden (gedeeltelijk) vrijgesteld van archeologisch onderzoek. Indien de vrijstelling slechts verleend tot een bepaalde diepte geldt dat wanneer een bodemverstoring dieper gaat dan is vrijgesteld er een archeologisch onderzoek geëist kan worden.

De gemeente Beuningen houdt zelf een archief bij waarin de onderzochte gebieden worden opgenomen. De archeologische waarden- en verwachtingenkaart en beleidsadvieskaart zijn dynamische kaarten en zullen bijgehouden moeten worden.

Beleidsregel: Bodemingrepen in onderzochte of verstoorde gebieden hoeven niet te worden voorafgegaan door een archeologisch onderzoek.

3.2.5 Algehele vrijstellingsregeling

In sommige gevallen is het vanuit praktisch oogpunt niet wenselijk om een archeologisch onderzoek te eisen. Dit levert slechts administratieve lasten voor zowel de verstoorder als het bevoegd gezag op en de archeologische winst is minimaal. Dit geldt in situaties waarvan het zeer aannemelijk is dat de bodem geroerd is en de kans op archeologische vondsten minimaal.

Met uitzondering van de archeologisch beschermde rijksmonumenten geldt een vrijstelling voor archeologisch onderzoek bij de volgende activiteiten:

1. voortzetting van normaal agrarisch gebruik zoals ploegen, zaai- en oogstklaar maken, vervangen van drainage, aanbrengen van teeltondersteunende voorzieningen en vervangen van boomgaarden;
2. bouwvergunningen waarbij het nieuw te bouwen bouwwerk zich op de bestaande fundering of ten hoogste 2,5 meter buiten de bestaande fundering bevindt;
3. vervangen of beheren van riolering, kabels, leidingen of bestrating.

3.3 Meldingsplicht bij toevalsvondsten

Als iemand, al dan niet verbonden aan een archeologische instelling, een zaak vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat het een monument (archeologische vondst) is, dan is hij verplicht dit zo spoedig mogelijk te melden aan de minister van OC&W (artikel 53 Monumentenwet). In de praktijk betekent dit dat de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en de gemeente Beuningen ingelicht dienen te worden door de vinder. De vondst moet gedurende zes maanden na melding ter beschikking staan voor wetenschappelijk onderzoek.

3.4 Overzicht

Beleidszone	**Omschrijving**	**Onderzoek noodzakelijk bij bodemingreep groter dan**	**Minimaal onderzoek**
1	Terreinen van zeer hoge archeologische waarde (rijksmonumenten)	0 m2 en dieper dan 30 cm	Geregeld via vergunning OC&W
2	Archeologische monumenten	0 m2 en dieper dan 30 cm	Karterend booronderzoek
3	Terreinen met een hoge archeologische verwachtingswaarde, bekende vindplaatsen, oude woongronden en historische boerderijlocaties en zonering van 50m rondom monumenten (zones 1 en 2)	In de kern: 100m2 en dieper dan 30 cm Buitengebied: 120m2 en dieper dan 30 cm	Bureauonderzoek en (verkennend) booronderzoek
4	Terreinen met een middelhoge of lage archeologische verwachtingswaarde	2000m2 en dieper dan 30 cm	Bureauonderzoek en (verkennend) booronderzoek
5	Reeds onderzochte of verstoorde gebieden	volledige vrijstelling	volledige vrijstelling

Mocht er aanleiding zijn voor het uitvoeren van vervolgonderzoek dan kan dit door het bevoegde gezag worden geëist.

4 HET ARCHEOLOGIETRAJECT

Archeologisch onderzoek dient in Nederland uitgevoerd te worden volgens de meest recente protocollen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Het onderzoek is onderverdeeld in verschillende onderzoeksstappen waarbij bij elke stap steeds specifieker en intenser naar het gebied wordt gekeken. Na iedere stap wordt op basis van het selectieadvies een selectiebesluit genomen door het bevoegde gezag.

4.1 Verstoorder betaalt

De monumentenwet gaat uit van het principe van 'de verstoorder betaalt'. De kosten voor het uitvoeren van een archeologisch onderzoek of opgraving zijn voor de verstoorder. Dit wil zeggen dat het onderzoek of opgraving gefinancierd wordt door de initiatiefnemer van de bodemverstorende ingreep. Ook advies- en/of legeskosten komen voor rekening van de initiatiefnemer.

4.2 Onderzoeksstrategieën

Wanneer een nieuw plan wordt ingediend bij de gemeente Beuningen of op het moment dat de gemeente zelf voornemens is bodemingrepen te verrichten wordt aan de hand van de archeologische beleidsadvieskaart besloten of archeologisch onderzoek noodzakelijk is.
Voordat gestart wordt met archeologisch onderzoek in het veld is het noodzakelijk te beginnen met een bureauonderzoek. Op basis van bekende (AMK-terreinen) of verwachte waarden (na bureauonderzoek of bij hoge verwachtingszone) kan worden besloten tot een booronderzoek. Hieronder wordt een beschrijving gegeven van de verschillende onderzoeken en het traject van het archeologisch onderzoek. Een uitgebreide beschrijving van de onderzoeken of de protocollen van de KNA kan gevonden worden op de website van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB).

In de praktijk wordt vaak een combinatie van bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd. Ook is het mogelijk dat er meteen al karterend geboord wordt of wordt overgegaan op het aanleggen van proefsleuven. Deze keuze is aan de verstoorder en kan kosten- of tijdsbesparend werken. Het resultaat moet in elk geval een dermate onderbouwd advies aan de bevoegde overheid zijn dat deze daarop een besluit kan nemen.

4.2.1 Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek is een literatuurstudie waarbij landschappelijke ontwikkeling, historische gegevens zoals bouwdossiers en ontgrondingsgegevens en bekende archeologische waarden worden geraadpleegd. Aan de hand van de literatuurstudie wordt een verwachtingsmodel opgesteld van de archeologische potentie van een gebied. Op basis daarvan wordt een eventueel plan van aanpak (PvA) voor een vervolgonderzoek opgesteld en voorgelegd aan het bevoegd gezag. In het geval van proefsleuven is een programma van eisen (PvE) vereist. De eisen aan zowel PvA als PvE zijn in de KNA beschreven.

4.2.2 Inventariserend veldonderzoek

Op basis van een bureauonderzoek of eerder uitgevoerde werkzaamheden kan besloten worden tot het uitvoeren van veldonderzoek. Deze onderzoeksfase bestaat uit 3 typen veldonderzoeken:

1. Verkennend booronderzoek. Het doel van de verkennende fase is het vaststellen van de intactheid van de bodem. Als de bodem niet meer intact is, is de kans op het aantreffen van sporen klein.

2. Karterend booronderzoek. Het doel van de karterende fase is het opsporen van archeologische vindplaatsen. Het booronderzoek wordt gewoonlijk uitgevoerd met grotere boren en in een dichter grid dan bij de verkennende fase.
3. Waarderend booronderzoek of de aanleg van proefsleuven. Het doel van de waarderende fase is bepalen in hoeverre een aangetroffen vindplaats de moeite van verder onderzoek of behoud waard is. Ook de begrenzing van de verwachte of al eerder aangetoonde vindplaats(en) speelt hierbij mee. Bij de waardering spelen aspecten als gaafheid, conservering en zeldzaamheid een rol.

4.3 Selectiebesluit

Na elk van de bovengenoemde onderzoeken wordt een selectiebesluit genomen door het bevoegde gezag. Het besluit is gebaseerd op het advies dat volgt op het uitgevoerde onderzoek. Dit besluit kan zijn dat:

1. het project wordt ingepast in het totale plan (behoud *in situ*);
2. de bodem dusdanig verstoord is dat zich geen sporen in de bodem zullen voordoen;
3. het gebied voldoende is onderzocht en vrijgegeven kan worden;
4. er verder onderzoek moet plaatsvinden;
5. er opgegraven dient te worden (behoud *ex situ*);
6. er archeologische begeleiding aanwezig moet zijn bij de bodemverstorende activiteit.

Hieronder worden deze besluiten nader toegelicht.

4.3.1 Behoud in situ

In het geval van een behoudenswaardig gebied heeft het de voorkeur om het terrein in te passen in het plangebied. Hierbij wordt de bodem niet verstoord en is de archeologie beschermd. Dit is het ideaalmodel waarbij al vroegtijdig in het planologische proces met de archeologische waarden gerekend wordt en dat deze *in situ* behouden blijven.

4.3.2 Geen waarden meer aanwezig

De bodem is dusdanig verstoord dat er geen archeologische waarden meer verwacht worden. Dit kan het gevolg zijn van erosie of eerder menselijk handelen.

4.3.3 Er zijn geen waarden te verwachten

Door middel van het onderzoek is duidelijk geworden dat er geen archeologische waarden te verwachten zijn. Het terrein kan daarom vrijgegeven worden voor ontwikkeling.

4.3.4 Nader onderzoek nodig

Er zijn archeologische waarden aangetroffen of verwacht, maar het is nog niet duidelijk wat de kwaliteit is of hoever ze zich in de ondergrond uitstrekken. Er is dus een nader onderzoek nodig om dit te bepalen. Vaak kan al na dit nadere onderzoek bepaalt worden dat grote delen van het terrein vrijgegeven kunnen worden.

4.3.2 Behoud ex situ

In veel gevallen is het niet mogelijk om het gebied zo in te passen dat de archeologie beschermd wordt en het initiatief verder uitgevoerd kan worden. Deze afweging maakt een opgraving noodzakelijk. Na en tijdens het opgraven worden alle sporen geïnventariseerd en gedocumenteerd. Na opgraving kan het terrein vrijgegeven worden van archeologisch onderzoek. De opgraving moet gedaan worden door een daartoe bevoegde instelling aan de hand van een goedgekeurd programma van eisen door de gemeente Beuningen (of in het geval van een beschermd rijksmonument door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

4.3.3 Archeologische begeleiding

In die gevallen waarbij behoud *in situ* of een opgraving onder normale voorwaarden niet mogelijk zijn kan geadviseerd worden om de bodemverstorende ingreep te laten begeleiden door een archeoloog. Voordat de archeologische begeleiding plaats kan vinden moet een programma van eisen worden goedgekeurd door de gemeente Beuningen. Een begeleiding is een laatste middel om de aanwezige archeologische waarden te documenteren en dient alleen ingezet te worden als alle andere opties afgevallen zijn.

4.4 Stroomschema's

In bijlage 5 zijn ter verduidelijking stroomschema's opgenomen waarin het archeologietraject schematisch is opgenomen.

5 EVALUATIE

5.1 Milieujaarverslag

Jaarlijks wordt de raad via het milieujaarverslag ingelicht over de archeologische activiteiten die zijn uitgevoerd. Dit betreft zowel de onderzoeken die zijn uitgevoerd door de gemeente zelf als particuliere initiatiefnemers waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is. Ook activiteiten op projectbasis worden op deze manier gerapporteerd.

5.2 Milieujaarprogramma

Wanneer blijkt dat het archeologisch beleid bijsturing nodig heeft of aangepast dient te worden dan wordt dat door middel van het milieujaarprogramma aan de raad voorgesteld. Ook archeologische projecten die uitgevoerd gaan worden, worden door middel van het milieujaarprogramma aangekondigd.

5.3 Archeologische waarden- en verwachtingenkaart

Om de juiste strategie te kiezen bij archeologisch onderzoek is het noodzakelijk om de uitgevoerde archeologische rapporten goed te documenteren en archiveren. Op deze manier kan de archeologische waarden- en verwachtingenkaart aangevuld worden met de uitgevoerde onderzoeken en waar nodig bijgesteld. Tenminste iedere 5 jaar of bij een toename van 25 % onderzoeken ten opzichte van de huidige kaart moet een geactualiseerde kaart worden opgesteld. De aangevulde kaart wordt dan ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Bijlagen

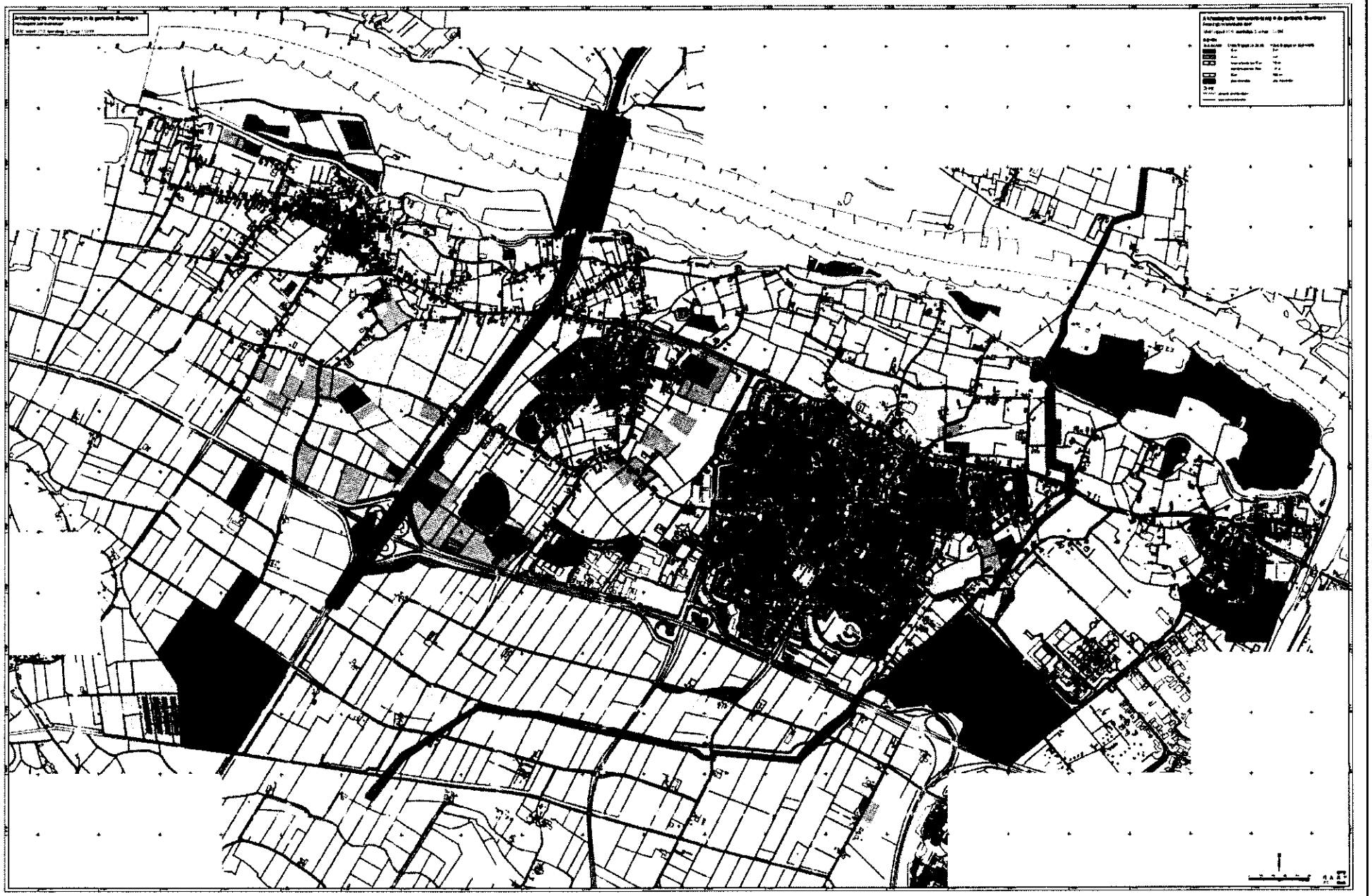
1) Paleogeografische kaart met archeologische kenmerken
2) Archeologische waarden- en verwachtingenkaart
3) Archeologische beleidsadvieskaart
4) Provinciale kaart Parels en ruwe diamanten.
5) Uitsnede gemeente Beuningen uit 'Parels en ruwe diamanten'.
6) Stroomschema's archeologiebeleid
7) Gewijzigde pagina's Erfgoedverordening 2010

BIJLAGE 1 PALEOGEOGRAFISCHE KAART MET ARCHEOLOGISCHE KENMERKEN

[agranawergavel

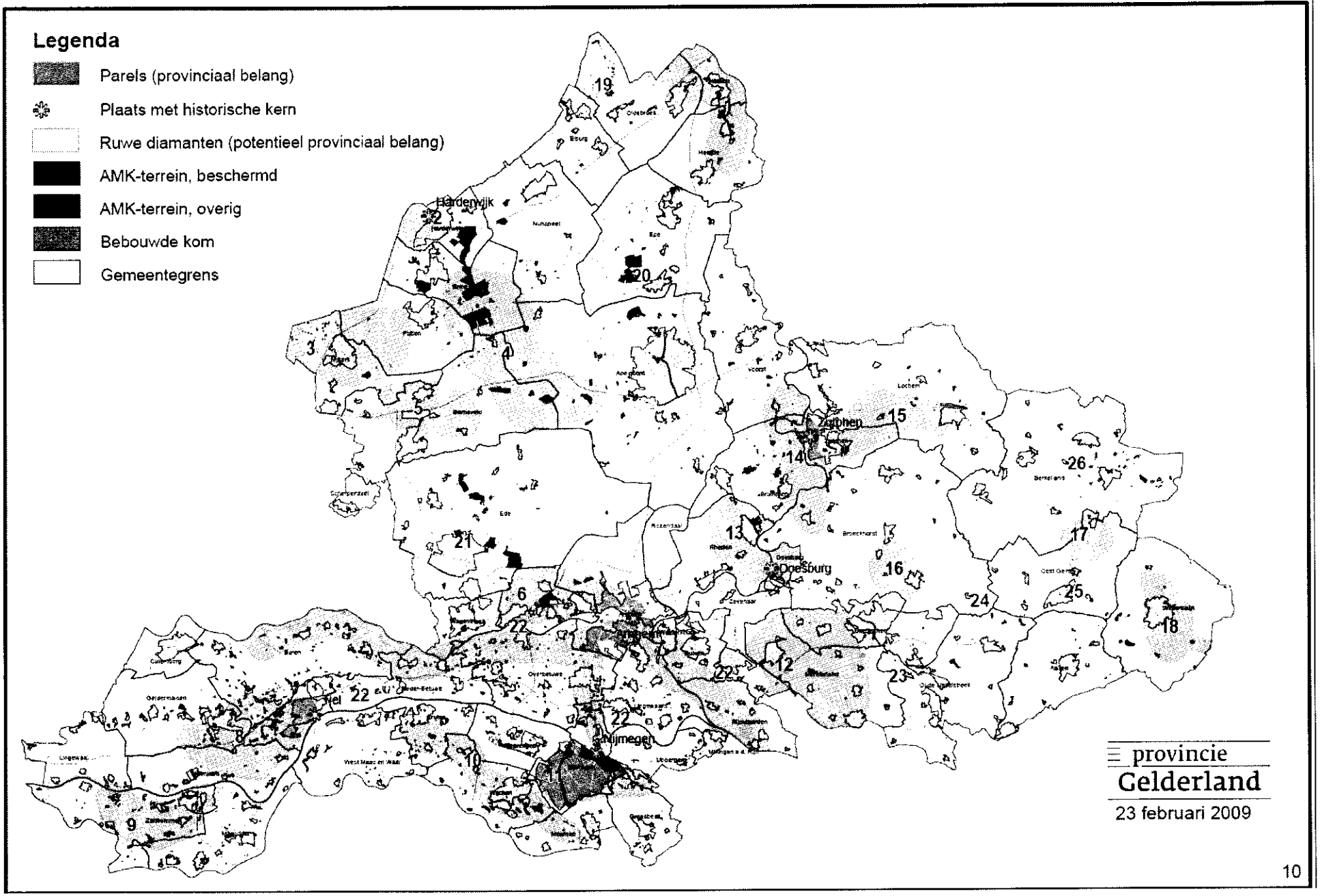
BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE WAARDEN- EN VERWACHTINGENKAART

BIJLAGE 3 ARCHEOLOGISCHE BELEIDSADVIESKAART

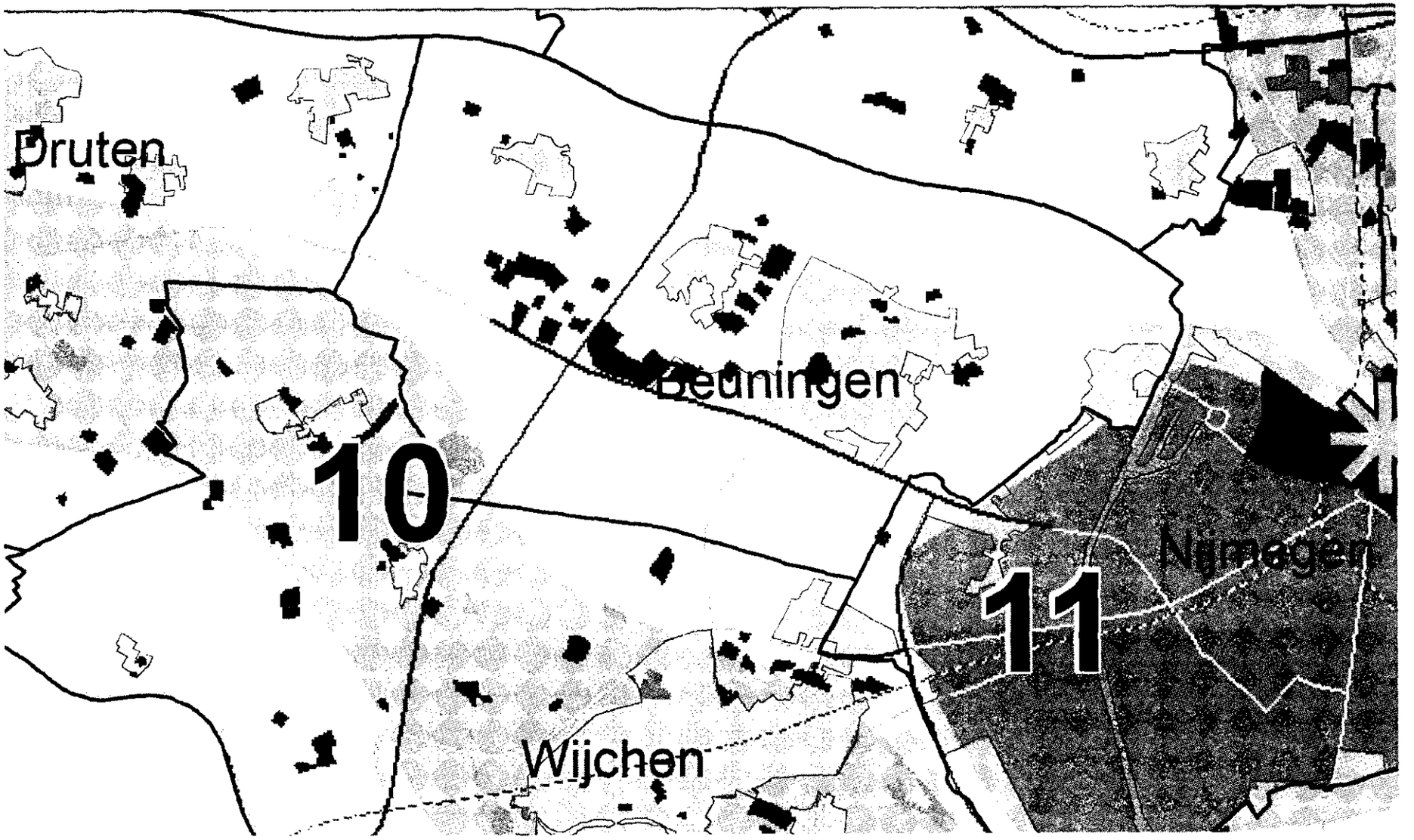

BIJLAGE 4 PROVINCIALE BELEIDSKAART "PARELS EN RUWE DIAMANTEN"

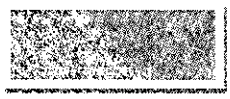
Parels en ruwe diamanten

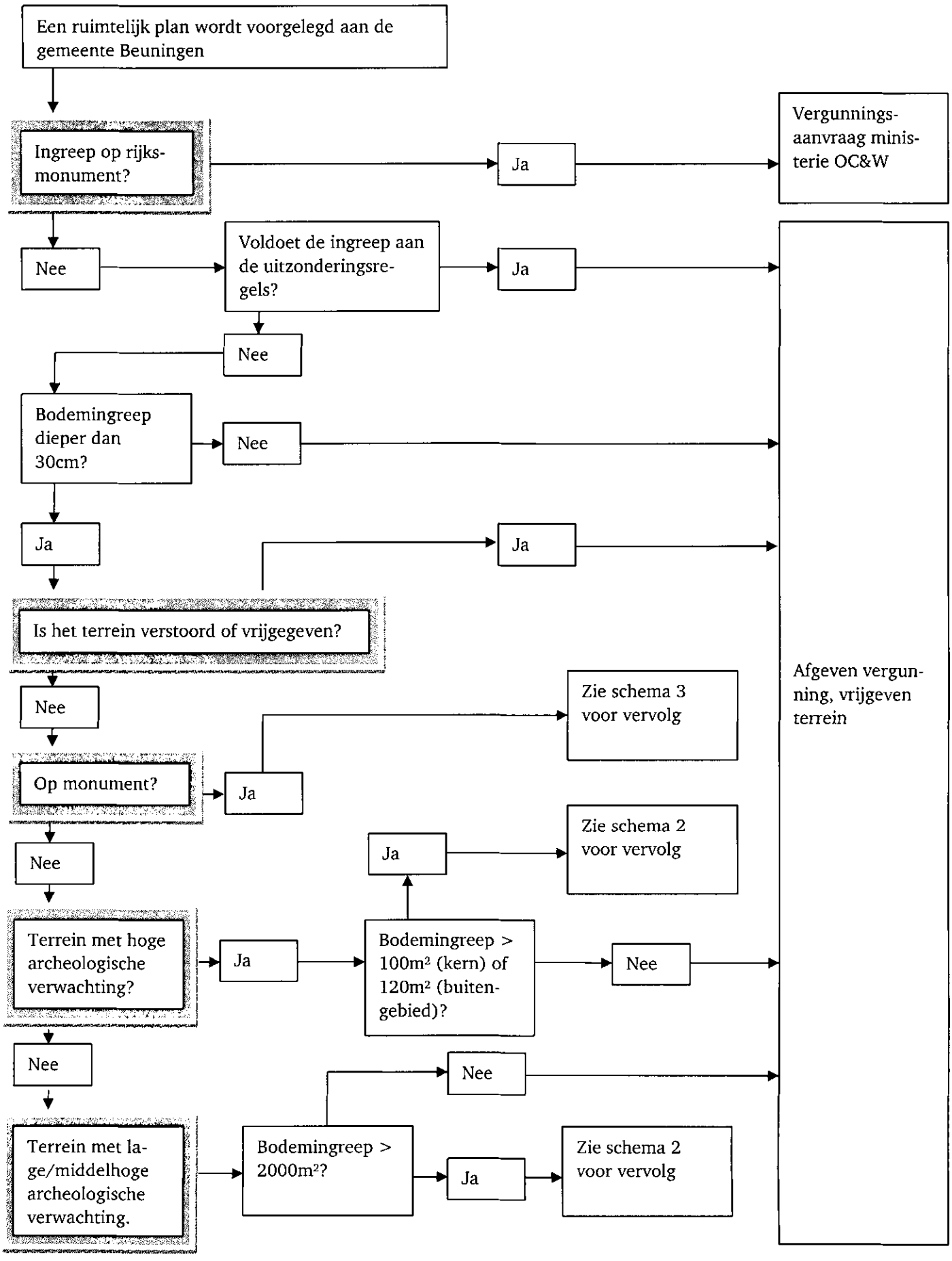
BIJLAGE 5 UITSNEDE GEMEENTE BEUNINGEN UIT PROVINCIALE KAART "PARELS EN RUWE DIAMANTEN"

Druten
Beuningen
10
11
Nijmegen
Wijchen

BIJLAGE 6 STROOMSCHEMA'S ONDERZOEKSTRAJECT

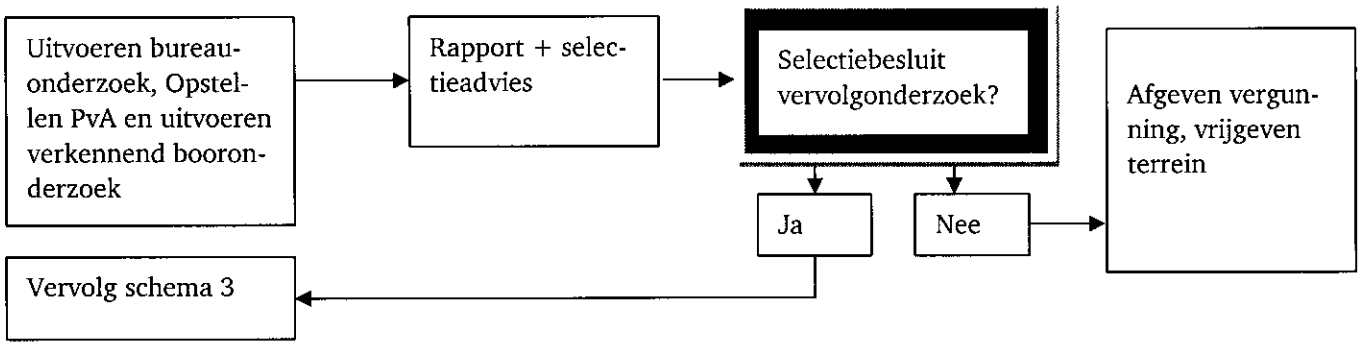
 = Gebruik archeologische beleidsadvieskaart

Schema 1 Archeologietraject

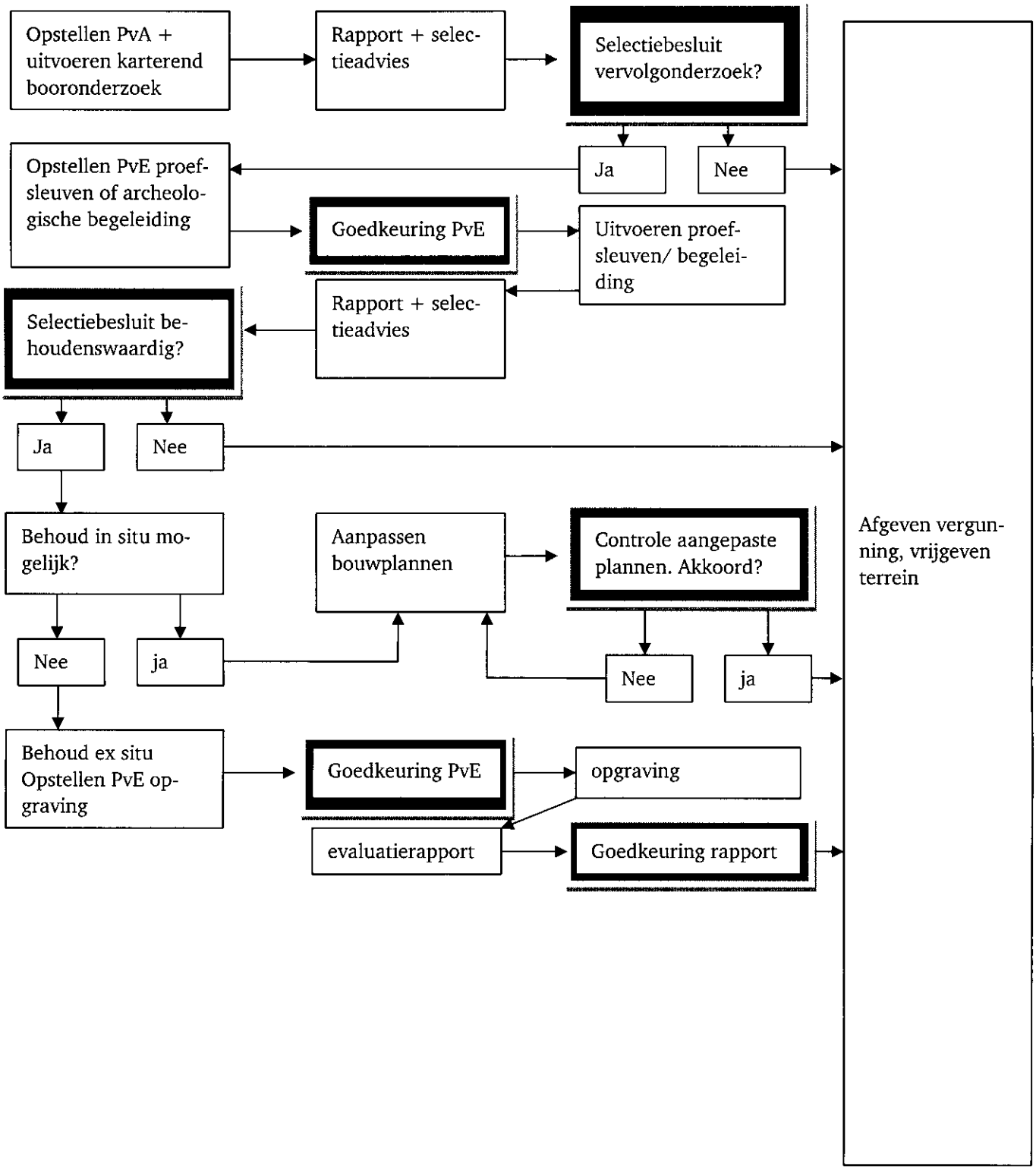
[redacted] = Beslismoment bevoegd gezag

Schema 2 Gebieden met een archeologische verwachting

= Beslismoment bevoegd gezag

Schema 3 Monumenten + vervolgonderzoek schema 2

Bijlage behorende bij BW10.01314

Gewijzigde artikelen uit de vigerende erfgoedverordening

Behoort bij het besluit
van de raad van 9-11-2010

de griffier,

ERFGOEDVERORDENING

gezien het voorstel van het college van 18 mei 2010;

gelet op artikel 149 van de Gemeentewet, de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

besluit de raad vast te stellen de volgende **Erfgoedverordening en restauratie subsidieregeling 2010 gemeente Beuningen**

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

a. gemeentelijk monument: een overeenkomstig deze verordening als beschermd gemeentelijk monument aangewezen:
   1. zaak, die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
   2. terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak bedoeld onder 1;
b. gemeentelijke monumentenlijst: de lijst waarop zijn geregistreerd de overeenkomstig deze verordening als gemeentelijk monument aangewezen zaken of terreinen bedoeld in onderdeel a;
c. beschermd monument: beschermd monument als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
d. monumentencommissie: de op basis van art.15 Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak het college op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de verordening en het monumentenbeleid;
e. gemeentelijke archeologische waardenkaart: topografische kaart van het gemeentelijke grondgebied of delen van het grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische verwachtingsgebieden zijn aangegeven;
f. landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden: landelijke kaart met een schaal van 1:50.000, die op basis van geomorfologische gegevens, de kans weergeeft op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen, waarbij onderscheid wordt gemaakt in hoge, middelhoge, lage en zeer lage trefkans;
g. provinciale Archeologische Monumentenkaart: topografische kaart van (delen van) het provinciale grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische gebieden zijn aangegeven;
h. archeologisch verwachtingsgebied: gebied, aangegeven op de archeologische waardenkaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
i. hoge verwachtingswaarde: grote kans op archeologische vondsten of informatie;
j. middelhoge verwachtingswaarde: gemiddelde kans op archeologische vondsten of informatie;
k. lage verwachtingswaarde: kleine kans op archeologische vondsten of informatie;
l. plan van aanpak: plan dat weergeeft hoe een archeologische uitvoerder de vragen zoals omschreven in het programma van eisen denkt te gaan beantwoorden;
m. programma van eisen: programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek.
n. gemeentelijke beleidsadvieskaart: kaart behorende bij de archeologische paragraaf van het bestemmingsplan.
o. bevoegd gezag: bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
p. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen
q. vergunning: een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, of 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
r. Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen

Artikel 16. Instandhoudingbepaling

1. Het is verboden om in een archeologisch rijksmonument, bedoeld in artikel 1, onder a, sub onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien;
   a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de provinciale Archeologische Monumentenkaart of de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, en waarbij die verstoring plaatsvindt:
      - in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan100 m2.
   b. sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
   d. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op gemeentelijke archeologische waardenkaart of de gemeentelijke beleidsadvieskaart, dan wel bij het ontbreken daarvan,de provinciale Archeologische Monumentenkaart of de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden;
   e. een rapport is overgelegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
      - het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
      - de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
      - in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.

Artikel 17. Opgravingen en begeleiding

1. Indien binnen het grondgebied van de gemeente Beuningen onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 sub h Monumentenwet 1988, dient, onverminderd de overige bepalingen van deze wet:
   a. het college een programma van eisen vast te stellen als bedoeld in artikel 1 onder m, waarbij nadere regels worden gesteld ten aanzien van het onderzoek.
   b. de verstoorder, voorafgaande aan het onderzoek, een plan van aanpak als bedoeld in artikel 1 onder l van deze verordening ter goedkeuring aan het bevoegd gezag te overleggen,.
2. In de nadere regels neemt het college bepalingen op met betrekking tot het toezicht op de feitelijke uitvoering van het plan van aanpak. Tijdens het onderzoek dienen aanwijzingen van het college in acht te worden genomen.
3. Om te kunnen beoordelen of het plan van aanpak aan het programma van eisen en eventuele nadere regels voldoet, vraagt het bevoegd gezag advies aan een deskundige, zoals omschreven in de Wet op de Archeologische monumentenzorg.

Artikel 18. Procedure

De bepalingen uit artikel 11, 12, 13 en 14 zijn van overeenkomstige toepassing op de bepalingen uit artikel 16, tweede lid, onder e, en artikel 17, eerste lid, onder b.

Hoofdstuk 6 Overige bepalingen

Artikel 19. Tegemoetkoming in schade

Indien en voor zover blijkt dat een belanghebbende schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, kent het bevoegd gezag hem op zijn aanvraag een naar billijkheid te bepalen tegemoetkoming toe, indien de schade in relatie staat tot:

a. de weigering van het bevoegd gezag een vergunning als bedoeld in artikel 10 te verlenen;
b. de voorschriften door het bevoegd gezag verbonden aan een vergunning als bedoeld in artikel 10;
c. de door het college nader te stellen regels als bedoeld in artikel 10, derde lid;
d. de door het college nader te stellen regels als bedoeld in artikel 16, tweede lid, onder d;
e. een aanwijzing als bedoeld in artikel 17, tweede lid, tweede volzin.

Artikel 20. Strafbepaling

Degene, die handelt in strijd met het derde lid van artikel 10 en artikel 16 met uitzondering van het bepaalde in het tweede lid, onder e, van deze verordening, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 21. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast:
   a. Met betrekking tot zakelijke monumenten als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 1; door het college aangewezen toezichthouders als bedoeld in artikel 5.11 Awb.
   b. Met betrekking tot monumentale terreinen als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 2 door het college aangewezen toezichthouders als bedoeld in artikel 5.11 Awb.
   2. Voorts zijn met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening belast de bij besluit van het college dan wel de burgemeester aan te wijzen personen.

HOOFDSTUK 7 RESTAURATIE SUBSIDIES GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Artikel 22 Algemene bepalingen

1. **Subsidieverlening**: de beschikking voorafgaand aan de subsidievaststelling, indien een aanvraag daartoe is ingediend vóór aanvang van de onderhouds- of restauratiewerkzaamheden.

2. **Subsidievaststelling**: de beschikking tot subsidievaststelling, die aanspraak geeft op betaling na gereedmelding van de werkzaamheden, financiële verantwoording en eindinspectie, tot een maximum van de subsidieverlening.

HOOFDSTUK 8 SUBSIDIE

Artikel 23 Bijdrage ineens gemeentelijke monumenten.

1. Aan de eigenaar van een gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 1, van deze Verordening kan een bijdrage ineens worden toegekend ter tegemoetkoming in de kosten van onderhoud of restauratie van dit monument.

2. De gemeenteraad stelt jaarlijks het budget voor de bijdragen ineens en kosten voor externe advisering vast.

3. De bijdrage ineens bedraagt 25% van de door burgemeester en wethouders subsidiabel geachte kosten met een maximum van € 3.400,-- (euro) per kalenderjaar per monument.

Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen

Artikel 16. Instandhoudingbepaling

De Wet op de archeologische monumentenzorg van 21 december 2006 verplicht de raad om, bij de vaststelling van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening, rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. Het uitgangspunt van deze wet (voortvloeiend uit het Verdrag van Malta) en daarmee ook van deze verordening, is daarom primair dat in het bestemmingsplan, door middel van een gemeentelijke archeologische waardenkaart, wordt vastgelegd waar zich archeologische waarden in de bodem kunnen bevinden. Dit artikel voorziet in de behoefte aan een overgangsperiode tot het moment dat een bestemmingplan 'Malta-proof' is.

Lid 1

Tot het moment dat een 'Malta-proof'-bestemmingsplan kan worden vastgesteld, biedt deze verordening bij wijze van artikel 16 de nodige bescherming aan archeologische waarden in de bodem. Het eerste lid van artikel 16 biedt bescherming door het opgenomen verbod om dieper dan ... cm de bodem te verstoren. In de bepaling is nadrukkelijk geen standaard diepte opgenomen, aangezien de lokale situatie zeer uiteen kan lopen. In het buitengebied kan mogelijk volstaan met een diepte van 30 cm, waarbij nog steeds voldoende bescherming kan worden geboden, terwijl een dichtbevolkt stedelijk gebied of een middeleeuwse stadskern mogelijk al bij 10 cm problemen kan hebben om archeologische waarden voldoende te beschermen. Gemeenten moeten hier dus zelf een invulling aan geven.

Lid 2

In het tweede lid van artikel 16 worden een vijftal uitzonderingsmogelijkheden gegeven op het eerste lid. Onderdeel a is niet van toepassing, indien de verstoring plaats vindt in een archeologisch monument of verwachtingsgebied als aangegeven op de landelijk of een provinciale archeologische waardenkaart. Een gemeente kan van deze kaarten gebruik maken, indien het zelf nog niet beschikt over een gemeentelijke archeologische waardenkaart. Deze waardenkaarten hanteren over het algemeen een driedeling wat betreft de mate waarin archeologische waarden in de bodem kunnen worden aangetroffen. Deze archeologische verwachtingswaarden zijn vervolgens gekoppeld aan een aantal m2 te verstoren verwachtingsgebied. Hoe lager de verwachte archeologische waarden, hoe groter het aantal m2 kan zijn waarbinnen een verstoring mag plaatsvinden. Bij een hoge verwachtingswaarde zal het aantal m2 waarbinnen een verstoring mag plaatsvinden echter aanzienlijk kleiner zijn. Bij de bepaling van deze grenzen dient voldoende rekening gehouden te worden met de vraag wat er binnen het verwachtingsgebied aan archeologische sporen kan worden aangetroffen. In ieder geval moet binnen de gehanteerde oppervlakte dusdanig zijn dat voldoende informatie verkregen kan worden over de aard, het karakter en de datering van de (mogelijk) in de bodem aan te treffen archeologische sporen. Om dezelfde reden als in het eerste lid zijn ook in dit onderdeel geen standaardwaarden opgenomen, zodat de lokale situatie hieraan een invulling moet geven.

Onderdeel b ziet op de situatie dat het bestemmingsplan wel up-to-date is als bedoeld in de inleidende toelichting bij dit artikel. In dat geval biedt het bestemmingplan, aan de hand van een bijbehorende archeologische waardenkaart, voldoende bescherming aan de in de bodem aanwezige of te verwachten archeologische waarden.

In onderdeel c worden een aantal mogelijkheden genoemd die voorheen in de Wet ruimtelijke ordening waren opgenomen en nu in artikel 2.12 Wabo. Het gaat hier om het oude projectbesluit, de oude binnenplanse ontheffing, de oude tijdelijke ontheffing en de oude buitenplanse ontheffing (voorheen de artikelen 3.10, 3.22 en 3.23 Wro) Deze bepalingen zijn met de Invoeringswet Wabo komen te vervallen.
Wel geldt nog steeds dat dergelijke besluiten tot stand kunnen komen doordat bij de aanvraag voorschriften kunnen worden opgenomen met betrekking tot archeologische waarden in het gebied waarvoor de aanvraag geldt. Aan de aanvraag kan dan de voorwaarde worden verbonden dat een rapportage wordt overlegd waarin de archeologische waarden van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld.
Onderdeel e ziet op situaties buiten de aanvraag als bedoeld in onderdeel c. Het gaat hier in de eerste plaats om een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van het realiseren van een fysiek project. Er is voor gekozen om deze bepaling dan ook onder de Wabo te laten vallen. Op grond van artikel 18 zijn de bepalingen uit hoofdstuk 3 van overeenkomstige toepassing verklaard op de beoordeling van het rapport door het bevoegd gezag.
Dit rapport kan ook in de nadere regels onder d worden gevraagd en komt overeen met de mogelijkheid in artikel 39, lid 2, van de Monumentenwet 1988 in geval van een bestemmingsplan in de geest van het Verdrag van Malta.

Als laatste wordt in het rijtje het onderdeel d toegelicht. Op grond van dit artikel kan het college nadere regels stellen wat betreft de eisen aan de uitvoering van de bodemverstorende werkzaamheden in een archeologisch monument of verwachtingsgebied. Vooruitlopend op een 'Malta-proof' bestemmingsplan' kunnen deze nadere regels inhoudelijk aansluiten op de situatie dat (in een bestemmingsplan waarin een archeologische paragraaf is opgenomen) de verstorende werkzaamheden worden uitgevoerd aan de hand van een aanlegvergunning, waarin vereisten betreffende de bescherming van archeologische waarden zijn opgenomen, een en ander conform de handreiking van de VNG 'Verder met Valletta'.

Artikel 17. Opgravingen en begeleiding
De verplichtingen die in deze bepaling zijn opgenomen kunnen alleen goed functioneren, indien een gemeente hierover actief de archeologische onderzoekers informeert. Immers, indien een gemeente deze bepaling in haar verordening opneemt, wordt gekozen voor een uitgebreide regiefunctie bij archeologische opgravingen binnen het gemeentelijk grondgebied. Indien een dergelijk regierol niet uitdrukkelijk gewenst, dient deze bepaling niet overgenomen te worden. In dat geval bestaat nog steeds voldoende bescherming bij opgravingen, aangezien al in de Monumentenwet 1988 een aantal zaken uitputtend is geregeld. Zo bestaat een vergunningvereiste voor het doen van opgravingen; dient een rechthebbende van een terrein te dulden dat de opgravingbevoegde zijn terrein betreedt en eventueel opgravingen verricht; en is ook de eigendomskwestie van de archeologische vondsten uitputtend geregeld.

Om de bedoelde regierol goed te kunnen uitoefenen dient het college een programma van eisen op te stellen waarmee de kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek (lid 1, onder a). Vervolgens wordt van de opgraver verwacht dat hij in een plan van aanpak weergeeft hoe hij specifiek de gestelde kaders, zoals omschreven in het programma van eisen, denkt te gaan invullen (lid 1, onder b). Ook hier is sprake van een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van de realisering van een fysiek project. Net als bij onderdeel e, van het tweede lid van artikel 16 is ervoor gekozen om deze bepaling onder de werking van de Wabo te laten vallen. Op grond van de leden 2 en 3 kunnen vervolgens nadere regels worden gesteld met betrekking tot de feitelijke uitvoering (en het toezicht daarop) en de beoordeling van het plan van aanpak.

Artikel 18. Procedure
Zoals hierboven al is aangegeven is er bij artikel 16, tweede lid, onder e en artikel 17, eerste lid, onder b sprake van een verkapt vergunningstelsel en de uitvoering van een fysiek project. Om deze reden is de Wabo van toepassing verklaard. De bepalingen uit de artikelen 11, 12, 13 en 14, welke zien op de verlening van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten, kunnen derhalve van overeenkomstige toepassing worden verklaard. Voor de toelichting wordt verwezen naar de artikelgewijze toelichting bij deze artikelen.

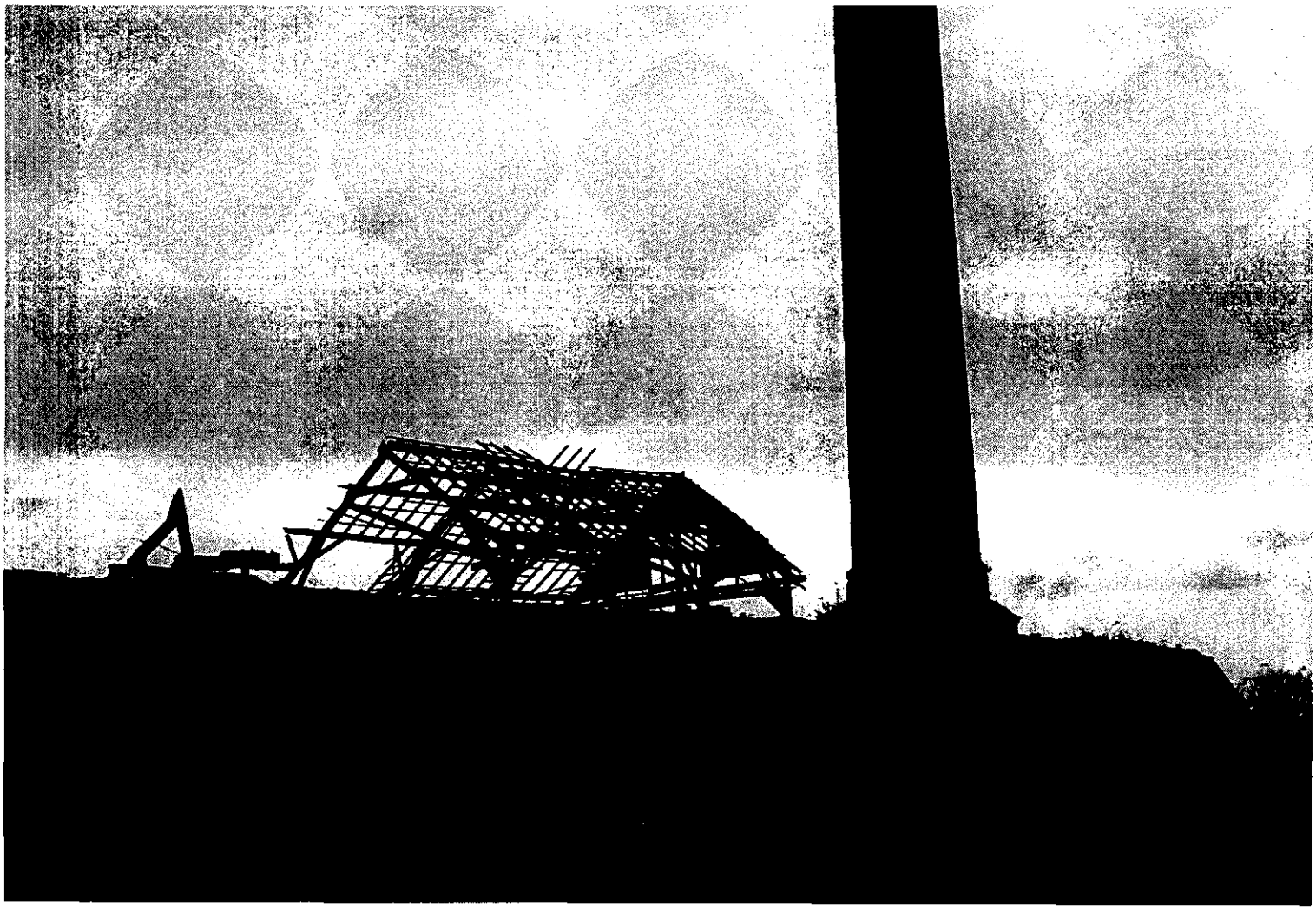
ERFGOEDVERORDENING

&

RESTAURATIE SUBSIDIEREGELING

Gemeente Beuningen

2010

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN 3
HOOFDSTUK 2. AANWIJZING GEMEENTELIJKE MONUMENTEN 4
HOOFDSTUK 3. INSTANDHOUDING VAN GEMEENTELIJKE MONUMENTALE ZAKEN 5
HOOFDSTUK 4. BESCHERMDE MONUMENTEN 5
HOOFDSTUK 5. INSTANDHOUDING VAN ARCHEOLOGISCHE TERREINEN 6
HOOFDSTUK 6. OVERIGE BEPALINGEN 7
HOOFDSTUK 7. RESTAURATIE SUBSIDIES GEMEENTELIJKE MONUMENTEN 8
HOOFDSTUK 8. SUBSIDIE 8
HOOFDSTUK 9. TERMIJNEN 10
HOOFDSTUK 10. SLOTBEPALINGEN 12

A. ALGEMENE TOELICHTING 13

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING 16
HOOFDSTUK 1. ALGEMEEN 16
HOOFDSTUK 2. AANWIJZING GEMEENTELIJKE MONUMENTEN 19
HOOFDSTUK 3. INSTANDHOUDING VAN GEMEENTELIJKE MONUMENTALE ZAKEN 21
HOOFDSTUK 4. BESCHERMDE MONUMENTEN 24
HOOFDSTUK 5. INSTANDHOUDING VAN ARCHEOLOGISCHE TERREINEN 25
HOOFDSTUK 10. OVERIGE BEPALINGEN 25

ERFGOEDVERORDENING

gezien het voorstel van het college van 5 oktober 2010;

gelet op artikel 149 van de Gemeentewet, de artikelen 12, 15 en 38 van de Monumentenwet 1988 en de artikelen 2.1 en 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;

besluit de raad vast te stellen de volgende **Erfgoedverordening en restauratie subsidieregeling 2010 gemeente Beuningen**

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen
Deze Verordening verstaat onder:
a. gemeentelijk monument: een overeenkomstig deze Verordening als beschermd gemeentelijk monument aangewezen:
   1. zaak, die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
   2. terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak bedoeld onder 1;
b. gemeentelijke monumentenlijst: de lijst waarop zijn geregistreerd de overeenkomstig deze Verordening als gemeentelijk monument aangewezen zaken of terreinen bedoeld in onderdeel a;
c. beschermd monument: beschermd monument als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht;
d. monumentencommissie: de op basis van art.15 Monumentenwet 1988 ingestelde commissie met als taak het college op verzoek of uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet 1988, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Verordening en het monumentenbeleid;
e. gemeentelijke archeologische verwachtingenkaart: topografische kaart van het gemeentelijke grondgebied of delen van het grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische verwachtingsgebieden zijn aangegeven;
f. landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden: landelijke kaart met een schaal van 1:50.000, die op basis van geomorfologische gegevens, de kans weergeeft op de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen, waarbij onderscheid wordt gemaakt in hoge, middelhoge, lage en zeer lage trefkans;
g. provinciale Archeologische Monumentenkaart: topografische kaart van (delen van) het provinciale grondgebied, waarop archeologische monumenten en archeologische gebieden zijn aangegeven;
h. archeologisch verwachtingsgebied: gebied, aangegeven op de archeologische verwachtingenkaart, waarvan is aangegeven dat in bepaalde mate archeologische vondsten of sporen te verwachten zijn;
i. hoge verwachtingswaarde: grote kans op archeologische vondsten of informatie;
j. middelhoge verwachtingswaarde: gemiddelde kans op archeologische vondsten of informatie;
k. lage verwachtingswaarde: kleine kans op archeologische vondsten of informatie;
l. plan van aanpak: plan dat weergeeft hoe een archeologische uitvoerder de vragen zoals omschreven in het programma van eisen denkt te gaan beantwoorden;
m. programma van eisen: programma dat door het college wordt vastgesteld en waarmee kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek.
n. gemeentelijke beleidsadvieskaart: kaart behorende bij de archeologische paragraaf van het bestemmingsplan.
o. bevoegd gezag: bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
p. het college: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Beuningen
q. vergunning: een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, of 2.2 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
r. Wabo: Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
s. gekende archeologische waarde: gebieden waarvan door eerder onderzoek bepaald is dat zich archeologisch waardevolle resten in de bodem voordoen.

Hoofdstuk 2. Aanwijzing gemeentelijke monumenten

Artikel 2. Het gebruik van het monument
Bij de toepassing van deze Verordening wordt rekening gehouden met het gebruik van het monument.

Artikel 3. De aanwijzing tot gemeentelijk monument
1. Het college kan, al dan niet op aanvraag van een belanghebbende, een monument aanwijzen als gemeentelijk monument.
2. Voordat het college over de aanwijzing een besluit neemt, vraagt het college advies aan de monumentencommissie.
3. Voordat het college een monument met een religieuze bestemming dat uitsluitend of in overwegend deel wordt gebruikt voor de uitoefening van de eredienst, als gemeentelijk monument aanwijst, voert hij overleg met de eigenaar.
4. De aanwijzing kan geen monument betreffen dat is aangewezen op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988 of dat is aangewezen op grond van de Monumentenverordening van de provincie Gelderland.

Artikel 4. Voorbescherming
Met ingang van de datum waarop de eigenaar van een monument de kennisgeving van het voornemen tot aanwijzing als gemeentelijk monument ontvangt tot het moment dat de aanwijzing en registratie als bedoeld in artikel 7 plaatsvindt, dan wel vaststaat dat het monument niet wordt geregistreerd, zijn de artikelen 10 tot en met 14 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 5. Termijnen advies en aanwijzingsbesluit
1. De monumentencommissie adviseert schriftelijk binnen 8 weken na ontvangst van het verzoek van het college.
2. Het college beslist binnen 8 weken na ontvangst van het advies van de monumentencommissie, maar in ieder geval binnen 20 weken na de adviesaanvraag.

Artikel 6. Mededeling aanwijzingsbesluit
De aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste lid, wordt medegedeeld aan degenen die als zakelijk gerechtigden in de kadastrale legger bekend staan.

Artikel 7. Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst
1. Het college registreert het gemeentelijke monument op de gemeentelijke monumentenlijst.
2. De gemeentelijke monumentenlijst bevat de plaatselijke aanduiding, de datum van de aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 8. Wijzigen van de aanwijzing
1. Het college kan al dan niet op aanvraag van een belanghebbende de aanwijzing wijzigen.
2. Artikel 3, tweede en derde lid, alsmede artikel 4, 5 en 6 zijn van overeenkomstige toepassing op het wijzigingsbesluit.
3. Indien de wijziging naar het oordeel van het college van ondergeschikte betekenis is, blijft overeenkomstige toepassing, als bedoeld in lid 2, achterwege.
4. De inhoud en de datum van de wijziging worden op de gemeentelijke monumentenlijst aangetekend.

Artikel 9. Intrekken van de aanwijzing
1. Indien het college de aanwijzing intrekt, zijn artikel 3, tweede lid, en artikel 5 van overeenkomstige toepassing.
2. De aanwijzing wordt geacht ingetrokken te zijn, indien toepassing wordt gegeven aan artikel 3 van de Monumentenwet 1988.
3. De intrekking wordt op de gemeentelijke monumentenlijst geregistreerd.

Hoofdstuk 3. Instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken

Artikel 10. Instandhoudingbepaling

1. Het is verboden een gemeentelijk monument, als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 1, te beschadigen of te vernielen.
2. Het is verboden zonder vergunning van het bevoegd gezag:
   a. een gemeentelijk monument, als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 1, af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
   b. een gemeentelijk monument, als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 1, te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
3. Het verbod en de vergunningplicht, als bedoeld in het tweede lid, gelden niet indien het college nadere regels stelt met betrekking tot de wijze waarop werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd.
4. Het bevoegd gezag verleent, met betrekking tot een monument met een religieuze bestemming, geen vergunning als bedoeld in het tweede lid, dan in overeenstemming met de eigenaar indien en voor zover het een vergunning betreft, waarbij wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het monument in het geding zijn.

Artikel 11. De schriftelijke aanvraag

Een aanvraag als bedoeld in artikel 4.2. Besluit omgevingsrecht voor een vergunning als bedoeld in artikel 10 en de daarbij te overleggen gegevens en bescheiden worden in 5 voud ingediend.

Artikel 12. Termijnen advies

1. Het bevoegd gezag zendt onmiddellijk een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om vergunning voor een gemeentelijk monument aan de monumentencommissie voor advies.
2. Binnen 4 weken na de datum van verzending van het afschrift brengt de monumentencommissie schriftelijk advies uit aan het college.

Artikel 13. Weigeringsgronden

De vergunning kan slechts worden verleend indien het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet. Bij de beslissing houdt het bevoegd gezag rekening met het gebruik van het monument.

Artikel 14. Intrekken van de vergunning

De vergunning kan door het bevoegd gezag worden ingetrokken indien:

a. blijkt dat de vergunning ten gevolge van een onjuiste of onvolledige opgave is verleend;
b. de omstandigheden aan de kant van de vergunninghouder zich zodanig hebben gewijzigd, dat het belang van het monument zwaarder dient te wegen.

Hoofdstuk 4. Beschermde monumenten

Artikel 15. Vergunning voor beschermd monument

1. Het bevoegd gezag zendt onmiddellijk een afschrift van de ontvankelijke aanvraag om vergunning voor een beschermd monument aan de monumentencommissie.
2. De monumentencommissie adviseert schriftelijk over de aanvraag binnen acht weken na de datum van verzending van het afschrift.

Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen

Artikel 16. Instandhoudingbepaling

1. Het is verboden om in een beschermd archeologisch monument, bedoeld in artikel 1, onder c van de Monumentenwet 1988 onder de oppervlakte te verstoren.
2. Het verbod in lid 1 is niet van toepassing indien een vergunning voor een bodemingreep is verleend door het ministerie van OC&W.
3. Het is verboden om bodemingrepen te plegen in gebieden die niet vallen onder lid 1 zonder hiervoor een archeologisch onderzoek te overleggen aan het bevoegd gezag.
4. Het verbod in lid 3 is niet van toepassing indien;
   a. het een verstoring betreft van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op de gemeentelijke archeologische verwachtingenkaart, en waarbij die verstoring plaatsvindt:
      I. In een gebied met gekende archeologische waarden en de verstoring niet dieper is dan 0.3m.
      II. in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde in gebieden bestemd als woonkern en het te verstoren gebied kleiner is dan100 m2 of de verstoring niet dieper is dan 0.3m.
      III. in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde in het buitengebied en het te verstoren gebied kleiner is dan 120 m2 of de verstoring niet dieper is dan 0.3m.
      IV. In een gebied met een lage of middelhoge verwachtingswaarde en het te verstoren gebied kleiner is dan 2000m2 of de verstoring niet dieper is dan 0.3m.
      V. In een gebied dat in een eerder stadium is vrijgegeven voor archeologisch onderzoek door het bevoegd gezag en waarbij tot het dieptetraject van de bodemingreep geen archeologische resten worden verwacht.
      VI. ten behoeve van de voortzetting van normaal agrarisch gebruik zoals ploegen, zaai- en oogstklaar maken, vervangen van drainage, aanbrengen van teeltondersteunende voorzieningen en vervangen van boomgaarden;
      VII. waarbij het nieuw te bouwen bouwwerk zich op de bestaande fundering of ten hoogste 2,5 meter buiten de bestaande fundering bevindt;
      VIII. ten behoeve van het vervangen of beheren van riolering, kabels, leidingen of bestrating
   b. sprake is van een activiteit als bedoeld in artikel 2.12, eerste en tweede lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en hierin voorschriften zijn opgenomen omtrent archeologische monumentenzorg.
   c. het college nadere regels stelt met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden die leiden tot een verstoring van een archeologisch monument of archeologisch verwachtingsgebied als aangegeven op gemeentelijke archeologische waardenkaart of de gemeentelijke beleidsadvieskaart, dan wel bij het ontbreken daarvan,de provinciale Archeologische Monumentenkaart of de landelijke Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden;
   d. een rapport is overgelegd waarin de archeologische waarde van het te verstoren terrein naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld en waaruit blijkt dat:
      I. het behoud van de archeologische waarden in voldoende mate kan worden geborgd; of
      II. de archeologische waarden door de verstoring niet onevenredig worden geschaad; of
      III. in het geheel geen archeologische waarden aanwezig zijn.
5. In alle gevallen geldt dat, overeenkomstig artikel 53 Monumentenwet 1998, indien iemand, al dan niet verbonden aan een archeologische instelling, een zaak vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat het een monument (archeologische vondst) is, hij verplicht is dit zo spoedig mogelijk te melden aan de minister van OC&W.

Artikel 17. Opgravingen en begeleiding

1. Indien binnen het grondgebied van de gemeente Beuningen onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van het doen van opgravingen in de zin van artikel 1 sub h Monumentenwet 1988, dient, onverminderd de overige bepalingen van deze wet:
   a) het college een programma van eisen vast te stellen als bedoeld in artikel 1 onder m, waarbij nadere regels worden gesteld ten aanzien van het onderzoek.
   b) de verstoorder, voorafgaande aan het onderzoek, een plan van aanpak als bedoeld in artikel 1 onder l van deze Verordening ter goedkeuring aan het bevoegd gezag te overleggen.
2. In de nadere regels neemt het college bepalingen op met betrekking tot het toezicht op de feitelijke uitvoering van het plan van aanpak. Tijdens het onderzoek dienen aanwijzingen van het college in acht te worden genomen.
3. Om te kunnen beoordelen of het plan van aanpak aan het programma van eisen en eventuele nadere regels voldoet, vraagt het bevoegd gezag advies aan een deskundige, zoals omschreven in de Wet op de Archeologische monumentenzorg.

Artikel 18. Procedure

De bepalingen uit artikel 11, 12, 13 en 14 zijn van overeenkomstige toepassing op de bepalingen uit artikel 16, tweede lid, onder d, en artikel 17, eerste lid, onder b.

Hoofdstuk 6 Overige bepalingen

Artikel 19. Tegemoetkoming in schade

Indien en voor zover blijkt dat een belanghebbende schade lijdt of zal lijden, die redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoort te blijven, kent het bevoegd gezag hem op zijn aanvraag een naar billijkheid te bepalen tegemoetkoming toe, indien de schade in relatie staat tot:

a. de weigering van het bevoegd gezag een vergunning als bedoeld in artikel 10 te verlenen;
b. de voorschriften door het bevoegd gezag verbonden aan een vergunning als bedoeld in artikel 10;
c. de door het college nader te stellen regels als bedoeld in artikel 10, derde lid;
d. de door het college nader te stellen regels als bedoeld in artikel 16, tweede lid, onder c;
e. een aanwijzing als bedoeld in artikel 17, tweede lid, tweede volzin.

Artikel 20. Strafbepaling

Degene, die handelt in strijd met het derde lid van artikel 10 en artikel 16 met uitzondering van het bepaalde in het tweede lid, onder d, van deze Verordening, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 21. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze Verordening zijn belast:
   a. Met betrekking tot zakelijke monumenten als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 1; door het college aangewezen toezichthouders als bedoeld in artikel 5.11 Awb.
   b. Met betrekking tot monumentale terreinen als bedoeld in artikel 1, onder a, sub 2 door het college aangewezen toezichthouders als bedoeld in artikel 5.11 Awb.
2. Voorts zijn met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze Verordening belast de bij besluit van het college dan wel de burgemeester aan te wijzen personen.

HOOFDSTUK 7 RESTAURATIE SUBSIDIES GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

Artikel 22. Algemene bepalingen

1. **Subsidieverlening**: de beschikking voorafgaand aan de subsidievaststelling, indien een aanvraag daartoe is ingediend vóór aanvang van de onderhouds- of restauratiewerkzaamheden.

2. **Subsidievaststelling**: de beschikking tot subsidievaststelling, die aanspraak geeft op betaling na gereedmelding van de werkzaamheden, financiële verantwoording en eindinspectie, tot een maximum van de subsidieverlening.

HOOFDSTUK 8 SUBSIDIE

Artikel 23. Bijdrage ineens gemeentelijke monumenten

1. Aan de eigenaar van een gemeentelijk monument als bedoeld in artikel 1, van deze Verordening kan een bijdrage ineens worden toegekend ter tegemoetkoming in de kosten van onderhoud of restauratie van dit monument.

2. De gemeenteraad stelt jaarlijks het budget voor de bijdragen ineens en kosten voor externe advisering vast.

3. De bijdrage ineens bedraagt 25% van de door burgemeester en wethouders subsidiabel geachte kosten met een maximum van € 3.400,-- (euro) per kalenderjaar per monument.

Artikel 24. De aanvraag

1. Een aanvraag om een bijdrage ineens als bedoeld in artikel 2 dient te worden ingediend door middel van een daartoe bestemd formulier, voorzien van alle bescheiden die nodig zijn om genoemde bijdrage vast te stellen, waaronder tenminste één gespecificeerde begroting van een erkend vakbedrijf.

2. Burgemeester en wethouders kunnen terzake dezelfde werkzaamheden een tweede begroting verlangen of na kennisgeving aan de eigenaar zelf opvragen.

3. Een aanvraag als bedoeld kan niet eerder worden ingediend dan drie maanden voorafgaand aan het kalenderjaar waarin zal worden begonnen met de restauratie dan wel onderhoud van het monument.

4. De aanvragen om een bijdrage ineens zullen met het oog op de beschikbaarheid van budget worden behandeld op datum van binnenkomst.

Artikel 25. Subsidiabele kosten

1. Een bijdrage ineens kan worden toegekend in de geraamde en door of namens burgemeester en wethouders goedgekeurde bedragen/kosten van:
   a. onderhoud, restauratie of vernieuwen van rieten daken, (met deklatten en beperkt herstel van sporen);
   b. onderhoud, restauratie of vernieuwen van dakvlakken gedekt met pannen, leien, lood, zink of koper;
   c. onderhoud, restauratie of vernieuwen van goten (in zink, koper of lood) inclusief bijbehorende hemelwaterafvoeren; het aanbrengen van goten waar deze niet eerder aanwezig waren;
   d. onderhoud, restauratie en vernieuwen van buitenkozijnen, buitendeuren, raampartijen, luiken, stoepen, roedenverdeling, lijstwerk;
   e. onderhoud, restauratie of vernieuwen van windveren, schoorstenen, kapellen, hoek- en keperlood;
   f. onderhoud, restauratie of vernieuwen van dak-/torenluiken, loopbruggen, het luiken afgazen van de torens;
   g. inboeten, beperkt herstel muurwerk en opvoegen of pleisteren van gevels;
   h. natuursteen: beperkt vervangen of inboeten;
   i. behandeling van muur- en houtwerk ter regulering van de vochthuishouding danwel ter bestrijding van zwamaantasting of houtaantasters;
   j. onderhoud, vernieuwen of aanbrengen van bliksembeveiliging;
   k. onderhoud, restauratie of vernieuwen van dragende constructies (ankerbalk-gebinten, schoren en platen, balkkappen, spantbenen);
   l. uitwendig onderhoud, restauratie of vernieuwen van diverse bijgebouwen, zoals hooibergen, schuren, bakhuisjes, pompen, hekken, bruggen, koetshuizen, oranjerieën, theekoepels, voor zover opgenomen in de redengevende omschrijving;
   m. onderhoud, restauratie of vernieuwen van glas-in-lood en beglazing;
   n. restauratie of vervanging van zowel externe als interne bouwelementen van grote zeldzaamheid en/of grote historische waarde, indien en voorzover betreffende bouwelementen als zodanig opgenomen zijn in de redengevende beschrijving.
   o. onderhoud of restauratie van de 'vanwege' beschermde delen van een object.
   p. Kosten noodzakelijke steigerwerken.
   q. Bestrijding door erkende bedrijven van houtaantastingen door houtaanvretende insecten (worm/kever en boktor) en schimmels/zwammen.
   r. Algemene bouwplaatskosten, algemene kosten en kosten van winst en risico tot een maximum overeenkomstig de door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg gehanteerde norm.

2. Onder de in 1 bedoelde kosten worden niet begrepen:
   a. de kosten van arbeidsloon per uur boven het maximum uurloon overeenkomstig de norm van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.
   b. de leges voor de omgevingsvergunning en voor enige andere vergunning die nodig is voor het treffen van de voorzieningen.
   c. onderhouds- en restauratiekosten aan de binnenzijde met uitzondering van het gestelde onder lid 1 sub k en n.
   d. arbeids- en materiaalkosten, indien de werkzaamheden zijn uitgevoerd in eigen beheer anders dan in de uitoefening van een eigen bedrijf.

HOOFDSTUK 9 TERMIJNEN

Artikel 26. Beslistermijn subsidieaanvraag

1. Burgemeester en wethouders beslissen binnen acht weken na indiening van een aanvraag als vermeld in artikel 3, onverminderd het bepaalde in artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht (onvolledige aanvraag).
2. Zij kunnen hun beslissing eenmaal met acht weken verdagen. Het besluit tot verdaging zenden zij aan de aanvrager.
3. Indien voor werkzaamheden die begrepen zijn in de subsidieaanvraag een omgevingsvergunning nodig is, gaat de termijn als bedoeld in artikel 5 lid 1 onder a in op de dag waarop de wijzigingsvergunning is verleend en onherroepelijk is.
4. De bijdrage ineens wordt verleend op grond van de beschikbare gegevens.

HOOFDSTUK 10 VOORWAARDEN, WEIGERING EN INTREKKING

Artikel 27. Voorwaarden

1. Om in aanmerking te komen voor subsidie mag met de uitvoering van de werkzaamheden **niet** worden begonnen dan nadat subsidie is verleend.

2. Van lid 1 kan ontheffing worden verleend in bijzondere gevallen. *Dit dient door een inspecteur ter plekke te zijn geconstateerd en in een rapport worden vastgelegd.*

3. De uitvoering van de werkzaamheden dient conform de door burgemeester en wethouders vastgestelde uitvoeringsvoorschriften en voorwaarden te zijn voltooid binnen maximaal 24 maanden na dagtekening van de beschikking tot subsidieverlening. Als aanvulling op of in afwijking van de standaardvoorschriften kunnen andere voorschriften worden gegeven.

4. De werkzaamheden ten behoeve waarvan subsidie is verleend, mogen niet in afwijking van de terzake verstrekte gegevens worden uitgevoerd, tenzij na schriftelijke toestemming.

5. Na afloop van de restauratie of het onderhoud aan het monument, maar uiterlijk binnen acht weken na het gereedkomen van de werkzaamheden, dient de aanvrager dit schriftelijk aan burgemeester en wethouders te melden onder overlegging van de originele rekeningen en overige bescheiden die noodzakelijk zijn om de bijdrage ineens vast te stellen.

Artikel 28. Weigering

Geen subsidie wordt verstrekt:

1. Indien het object met cultuurhistorische waarde niet verzekerd is tegen water-, brand-, storm- en bliksemschade.

2. Voorzover de te subsidiëren werkzaamheden:
   a. op grond van een verzekeringsovereenkomst gedekt zijn;
   b. op grond van de Wet op de omzetbelasting op verschuldigde belasting in aftrek gebracht kunnen worden.

3. Ten behoeve van objecten met cultuurhistorische waarde, die in het bezit zijn van de staat, provincie of waterschap.

4. In de kosten van onderhoud of restauratie uitgevoerd door een bedrijf dat geen vergunning bezit van de Kamer van Koophandel en Fabrieken als bedoeld in de Vestigingswet Bedrijven dan wel in de op basis van deze wet vastgestelde Vestigingsbesluiten.

5. Indien de aanvraag kosten betreft die niet op de lijst subsidiabele kosten voorkomt.

6. Indien het door de gemeenteraad bij de jaarlijkse begrotingsbehandeling vastgestelde budget ten behoeve van monumenten in het betreffende kalenderjaar verbruikt is.

7. Gedurende één kalenderjaar, indien gedurende twee achtereenvolgende kalenderjaren voorafgaand een bijdrage ineens is verleend ten behoeve van hetzelfde monument.

8. Indien een subsidie is verleend en de op die subsidie betrekking hebbende werkzaamheden niet gereed zijn gemeld onder overlegging van de financiële verantwoording.

9. Indien het onderhoud- of restauratie niet binnen de bij beschikking gestelde termijn is voltooid, mits de aanvrager in de gelegenheid is gesteld alsnog binnen redelijke termijn het werk te voltooien.

Artikel 29. Intrekking

1. Burgemeester en wethouders kunnen de subsidieverlening intrekken indien niet binnen twaalf maanden na dagtekening van de beschikking tot subsidieverlening met de uitvoering van de werkzaamheden is begonnen. Voor herstelwerkzaamheden aan rieten daken geldt een termijn van achttien maanden.

2. Burgemeester en wethouders kunnen op verzoek de in lid 1 gestelde termijn een maal verdagen met zes maanden.

HOOFDSTUK 11 OVERIGE BEPALINGEN

Artikel 30. Overige bepalingen

1. Aan een weigering op grond van artikel 7 lid 6 kan geen recht worden ontleend voor subsidie in het kalenderjaar volgend waarop de aanvraag is afgewezen.

2. Per gemeentelijk monument wordt niet meer dan het maximale bedrag van € 3.400,- per kalenderjaar verleend.

3. Indien het object/monument gesplitst is in eigendom en gebruik geldt de beperking als bedoeld in artikel 7 lid 7 niet.

Hoofdstuk 10. Slotbepalingen

Artikel 22. Intrekken oude regelingen
De Monumentenverordening, Beuningen, 22 april 2008 en de Erfgoedverordening, 15 juni 2010, worden ingetrokken.

Artikel 23. Overgangsrecht
1. De op grond van de onder artikel 22 ingetrokken Verordening Monumentenverordening gemeente Beuningen aangewezen en geregistreerde gemeentelijke monumenten, worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze Verordening.
2. Aanvragen om vergunning die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze Verordening worden afgehandeld met inachtneming van de in artikel 22 ingetrokken Verordening.

Artikel 24. Inwerkingtreding
Deze Verordening treedt in werking op het tijdstip waarop de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in werking treedt.

Artikel 25. Citeertitel
Deze Verordening wordt aangehaald als Erfgoedverordening en restauratie subsidieregeling 2010 Gemeente Beuningen.

Beuningen, 9 november 2010.
De raad voornoemd,

De griffier,

de voorzitter,

A. ALGEMENE TOELICHTING

Gelet op het project Deregulering VNG-modelverordeningen en de verplichtingen die voortvloeien uit de Wet op de archeologische monumentenzorg van september 2007, alsmede de feitelijke samenhang tussen monumenten en archeologie, is de model Erfgoedverordening in 2008 aangevuld met een archeologisch deel en heeft een vereenvoudiging van de model monumentenverordening in het kader van deregulering plaatsgevonden. De huidige wijziging van de model monumentenverordening houdt verband met de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna te noemen: Wabo), de Invoeringswet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna te noemen: Invoeringswet Wabo), het Besluit omgevingsrecht (hierna te noemen: Bor) en de Regeling omgevingsrecht (hierna te noemen: Mor).

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
De Wabo regelt de omgevingsvergunning die in de plaats komt van een reeks vergunningen, ontheffingen of toestemmingen voor het realiseren van een fysiek project. De meest bekende daarvan zijn:

- de bouwvergunning;
- de aanlegvergunning;
- de sloopvergunning;
- de monumentenvergunning;
- de milieuvergunning;
- de kapvergunning.

De Wabo beoogt tegemoet te komen aan het belang van een snelle dienstverlening. Het bevorderen van de tijdige besluitvorming vormt hiervan een onderdeel.

Eén aanvraag; één bevoegd gezag; één loket
De centrale gedachte bij de ontwikkeling van de Wabo is de "één loket gedachte". Dit houdt in dat de aanvrager vanaf een nader te bepalen moment in 2010 één omgevingsvergunning hoeft aan te vragen voor zijn project. De aanvrager geeft aan op welke activiteiten (bouw, aanleg, sloop enz.) zijn aanvraag betrekking heeft. Voor de erfgoedverordening betekent dit dat bijvoorbeeld de omgevingsvergunning voor het bouwen en de omgevingsvergunning voor monumenten in één verzoek worden aangevraagd.
De omgevingsvergunning wordt vervolgens door één bevoegd gezag beoordeeld en doorloopt één procedure. De beslissing op de aanvraag kent ook één procedure van rechtsbescherming.

Bevoegd gezag
Het bevoegd gezag is in de meeste gevallen het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar het project in hoofdzaak zal worden verricht. Het bevoegd gezag is integraal verantwoordelijk voor het te nemen besluit en is tevens belast met de bestuursrechtelijke handhaving. In het Bor worden een aantal uitzonderingen op deze hoofdregel gemaakt. Een minister dan wel het college van gedeputeerde staten wordt in deze gevallen als het bevoegde gezag aangewezen. Deze gevallen zijn aangewezen in artikel 3.3 van de Wabo. Gedeputeerde staten van de provincie is bevoegd gezag indien het gaat om de meer complexere categorieën inrichtingen. Deze zijn specifiek in bijlage I van het Bor omschreven.

Toestemmingsstelsels
Er bestaan verschillende methoden om de toestemmingstelsels (=vergunning en ontheffing) te integreren in de omgevingsvergunning. De toestemmingstelsels die altijd zien op plaatsgebonden activiteiten zijn volledig in de Wabo geïntegreerd; de bestaande toestemmingstelsels in de betreffende wetten of verordeningen vervallen. Het gaat om een procedurele integratie van de verschillende toestemmingstelsels. De inhoudelijke beoordeling vindt gecoördineerd plaats. Dit betekent dat de verschillende toetsingskaders niet zijn geïntegreerd. Het toetsingskader van de Wabo bestaat derhalve uit een optelling van de afzonderlijke toetsingskaders. Deze verschillende toetsingskaders wegen allen even zwaar.

De procedure
In de Wabo is onderscheid gemaakt tussen de reguliere voorbereidingsprocedure en de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Slechts op een enkel punt is voor deze beide procedures afgeweken van de reguliere- en de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van de Awb.
Wanneer voor een project meerdere toestemmingen uit de Wabo nodig zijn wordt door de aanvrager één aanvraag voor een omgevingsvergunning ingediend. De aanvrager kan er echter ook voor kiezen zijn project op te delen in deelprojecten en voor elk van die deelprojecten een afzonderlijke omgevingsvergunning aan te vragen. Het moet gaan om een onderdeel van het project dat fysiek te scheiden is van de andere onderdelen van het totale project. Ook wel de zogenaamde "onlosmakelijke verbondenheid". Het criterium van de *onlosmakelijkheid* is neergelegd in artikel 2.7 Wabo. Van onlosmakelijke samenhang is sprake als de activiteiten zien op dezelfde handeling. Het gaat dan om een activiteit die tegelijkertijd ook aangemerkt moet worden als een andere activiteit als omschreven in de artikelen 2.1 en 2.2. van de Wabo. Deze activiteiten overlappen elkaar en zijn niet te scheiden. Zij vormen een en dezelfde handeling die binnen twee of meer activiteitenomschrijvingen vallen. Vanwege de overlap in de activiteitenomschrijvingen is het in deze gevallen niet mogelijk om de handeling op te knippen in deelvergunningen.
Een omgevingsvergunning voor een deelproject geeft de bevoegdheid het deelproject ook daadwerkelijk al uit te voeren. Hieraan bestaat bijvoorbeeld behoefte bij een project waarbij voor de nieuwbouw van woningen grond bouwrijp gemaakt moet worden en/of enkele oude opstallen gesloopt moeten worden wat door verschillende partijen wordt uitgevoerd. De omgevingsvergunning voor het bouwrijp maken en/of het slopen van opstallen kan aangevraagd worden en de werkzaamheden kunnen na het verlenen van dit gedeelte van de omgevingsvergunning ook starten. Vervolgens kan een omgevingsvergunning voor de bouw van de woningen worden aangevraagd. Het gaat om verschillende besluiten waartegen een afzonderlijke rechtsbeschermingsprocedure open staat.
Daarnaast heeft de aanvrager de mogelijkheid om een gefaseerde omgevingsbeschikking aan te vragen. Hij bepaalt zelf welke activiteit wordt gefaseerd. De beoordeling in de eerste fase is erop gericht te onderzoeken of één van de door de aanvrager voorgenomen activiteiten, bijvoorbeeld het oprichten en inwerking hebben van een inrichting, kan worden verricht en dus een gerede kans heeft om een omgevingsvergunning te krijgen. Het betreft een volledige toetsing. Tenuitvoerlegging van een omgevingsvergunning is pas mogelijk nadat ook een omgevingsbeschikking tweede fase is verleend en een volledige vergunning is verkregen. De tweede fase omgevingsbeschikking bevat de noodzakelijke toestemmingen die niet in een eerste fase zijn vergund. Door aanvraag van een omgevingsbeschikking eerste fase kan een financieel risico voor de aanvrager worden beperkt. Hij hoeft in dit geval nog niet aan alle indieningsvereisten te voldoen. Het rechtsgevolg van een eerste fase-beschikking is dat bij de beoordeling van de gedetailleerde aanvraag voor de overige activiteiten (de tweede fase-aanvraag) niet meer getoetst wordt aan de criteria van de eerste fase. De eerste fase-beschikking kan door het bevoegd gezag worden ingetrokken, indien niet binnen twee jaar nadat deze beschikking is genomen een aanvraag voor een tweede fase-beschikking is ingediend. Beide beschikkingen treden tezamen in werking. Tegen beide beschikkingen staat rechtsbescherming op grond van de Awb open.

Informatie over de omgevingsvergunning
Er is een kennisplein omgevingsvergunning: http://omgevingsvergunning.vrom.nl. hierop vindt u tal van brochures over de omgevingsvergunning. Als u nog geen beeld hebt van wat er allemaal verandert, geven wij u in overweging de volgende informatie te lezen:
- Infoblad De omgevingsvergunning (september 2008);
- Handreiking Afstemming omgevingsvergunning: -afstemmen op; afstemmen met – (augustus 2008; een online product).

De Wabo en de Erfgoedverordening
De monumentenvergunning uit de model-erfgoedverordening integreert volledig in de omgevingsvergunning, omdat het om plaatsgebonden activiteiten gaat. Daarom is in artikel 2.2 van de Wabo bepaald dat het verboden is zonder een omgevingsvergunning een krachtens een verordening aangewezen monument te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen of te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waarop het wordt ontsierd of in gevaar wordt gebracht. Een extra overweging voor het volledig integreren van de monumentenvergunning in de omgevingsvergunning is dat de verlening van de monumentenvergunning in de praktijk vaak samenliep met de verlening van de omgevingsvergunning of de aanlegvergunning. Er is voor gekozen om de instandhoudingsvergunning van archeologische terreinen op grond van artikel 2.2, tweede lid, Wabo aan te haken bij de omgevingsvergunning (facultatieve integratie). Zolang gemeentelijke bestemmingsplannen nog niet 'Malta-proof' zijn, kan op deze wijze in de omgevingsvergunning bescherming aan archeologische waarden in de bodem worden geboden bij de realisatie van een fysiek project.

De model-erfgoedverordening bevat de mogelijkheid om nadere regels te stellen. De Wabo ziet op vergunningen en ontheffingen en niet op nadere regels. Het college blijft hiervoor het bevoegd gezag. Het inhoudelijke toetsingskader van de omgevingsvergunning inzake de gemeentelijke monumenten is in de verordening bepaald.

Voor het overige is bij het opstellen van deze modelverordening rekening gehouden met de 'Aanwijzingen voor de decentrale regelgeving'. Ook in dit nieuwe model zijn de bepalingen van de Monumentenwet 1988 en de daarin gekozen systematiek als uitgangspunt genomen. In de verordening zijn geen bepalingen opgenomen met betrekking tot de gemeentelijke beschermde stads- en dorpsgezichten, ondanks dat hiervan in de gemeentelijke praktijk wel gebruik wordt gemaakt. In een voorgaand dereguleringstraject zijn deze artikelen gesneuveld, aangezien het instrument hoge administratieve lasten bij burgers genereert. In het verlengde van het dereguleringsproject in 2007 is er thans voor gekozen om deze bepalingen daarom niet opnieuw in de modelverordening op te nemen. Het staat gemeenten uiteraard vrij om het VNG-model op dit en op andere onderdelen zelf aan te vullen.

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Begripsbepalingen

Sub a
Bij de omschrijving van het begrip 'gemeentelijk monument' is, met uitzondering van de 50-jaar grens, aansluiting gezocht bij de omschrijving van een monument in de Monumentenwet 1988. De cultuurhistorische waarde is volgens de Memorie van Toelichting de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt. Dit is een zo ruime omschrijving dat het ook betrekking kan hebben op zaken en gebieden met een geschiedkundige en of bouwhistorische waarde.
Het begrip 'terreinen', als bedoeld in sub 2 van artikel 1, dient ruim te worden uitgelegd. Hoofdzakelijk betreft het locaties waar archeologische waarden in de bodem (kunnen) zitten, maar daarnaast kan het bijvoorbeeld ook gaan om parken, tuinen en een perceel met een of meer bomen. Het is niet vereist dat op het terrein ook een bouwkundig monument voorkomt om over een gemeentelijk monument te kunnen spreken. Een 'zaak' is immers een veel ruimer begrip.

Omdat de 50-jaargrens voor rijksmonumenten niet voor gemeentelijke monumenten is overgenomen, biedt de verordening ook de mogelijkheid om monumenten die (nog) niet op de rijksmonumentenlijst zijn geplaatst omdat ze 'te jong zijn', al op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Uitgangspunt in deze verordening is dat onder het begrip 'zaak' alleen onroerende zaken worden verstaan. Immers, het effectueren van de bescherming vormt een probleem, aangezien roerende monumenten meestal eenvoudig kunnen worden verplaatst en daardoor ongemerkt over de gemeentegrens en daarmee buiten de werking van de verordening worden gebracht. Zaken die naar hun aard roerend zijn, zoals een kerkorgel, kunnen wel de beschermde status krijgen, op basis van de redengevende omschrijving. Met het voorgaande in het achterhoofd is het echter aan gemeenten zelf om met de verordening ook roerende monumenten aan te wijzen. Daarnaast is het ook mogelijk dat gemeenten door middel van aanvullende regelgeving voorkomen dat cultuurhistorische voorwerpen, die als gemeentelijk monument zijn aangewezen, buiten de gemeentegrenzen verdwijnen. Controle en handhaving van deze regelgeving zijn echter nauwelijks mogelijk.

Sub b
Dit betreft de lijst waarop de gemeente de overeenkomstig de verordening aangewezen monumenten registreert. Het plaatsen op de monumentenlijst heeft geen rechtsgevolg. Het betreft slechts een administratieve handeling. Voorafgaand aan de plaatsing op de lijst is het de aanwijzing tot gemeentelijk monument die rechtsgevolg beoogt. Het is inzichtelijker om de aanwijzing en de plaatsing op de lijst uit elkaar te trekken. Zie ook de toelichting op artikel 3, lid 1, en artikel 7.

Sub c
Voor de begripsomschrijving van een 'beschermd monument' is aangesloten bij de begripsomschrijving uit de Wabo De Wabo zelf verwijst weer naar de Monumentenwet 1988. Deze wet omschrijft een beschermd monument als een onroerend monument die is ingeschreven in een ingevolge de Monumentenwet 1988 vastgesteld register. Op de vergunningverlening voor rijksmonumenten zijn de bepalingen uit de Wabo van toepassing.

Sub d
Sinds de komst van de Wet dualisering gemeentebestuur in 2002 kan elk bevoegd orgaan in de gemeente (raad, college en burgemeester) zelf zijn commissies instellen. De monumentencommissie is een commissie die adviseert aan het bevoegd gezag. In de Erfgoedverordening wordt door de raad bepaald dat een monumentencommissie advies moet uitbrengen aan het bevoegd gezag. Dit vloeit voort uit de Monumentenwet 1988. In artikel 15 van deze wet is bepaald dat de gemeente in een verordening de inschakeling van een commissie moet regelen die adviseert aan het bevoegd gezag over aanvragen om een omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder f van de Wabo. De wetgever geeft hier dus aan dat het college in dit geval geen keuzevrijheid heeft ten aanzien van het instellen van een commissie. Het instellen van de monumentencommissie door het college moet door middel van een apart collegebesluit. Er bestaat geen modelbesluit voor het instellen van een (monumenten) commissie door het college. Wij adviseren het college bij het besluit tot instellen van een monumentencommissie gebruik te maken van de VNG-modelverordening op de raadscommissie. Deze verordening is te downloaden via de databank van de Sdu Uitgevers, www.modelverordeningen.nl .
De taken van de monumentencommissie strekken zich uit over de Erfgoedverordening de Monumentenwet 1988 en de Wabo. Door de monumentencommissie in deze begripsomschrijving bevoegd te verklaren over de toepassing van de Wabo te adviseren aan het bevoegd gezag, is voldaan aan het vereiste, genoemd in artikel 15 van de Monumentenwet 1988. Mocht een gemeente niet over een monumentenbeleid beschikken, dan moet dit niet in de bepaling opgenomen worden. Overigens kan de monumentencommissie worden gecombineerd met een welstandscommissie.

Sub n
De gemeentelijke beleidsadvieskaart kan een praktische oplossing bieden in het geval dat nog geen Malta-proof bestemmingsplan is vastgesteld. In dat geval kunnen gebieden op een dergelijke beleidsadvieskaart worden opgenomen, indien blijkt dat daar op grond van gemeentelijk historisch onderzoek mogelijk archeologische sporen in de bodem kunnen worden aangetroffen.

Sub o
Zoals ook in de algemene toelichting is aangegeven is de hoofdregel dat burgemeester en wethouders van de gemeente waar het project zich in hoofdzaak afspeelt het bevoegd gezag is. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de algemene toelichting behorend bij deze verordening. De overige begripsbepalingen zijn in hun definitie al ruim omschreven, zodat deze geen nadere toelichting behoeven. Wat nog wel een nadere toelichting behoeft is het bouwhistorisch onderzoek. Dit begrip was al bij de vorige gedereguleerde verordening geschrapt:

- het bouwhistorisch onderzoek; deze rapportage maakt formeel niet langer deel uit van de verordening (het oude artikel 3, waarin was bepaald dat het college ten behoeve van de aanwijzing tot monument een bouwhistorisch onderzoek kon laten verrichten). Bij de aanwijzing tot monument kan de eigenaar/gebruiker echter niet gedwongen worden een dergelijk onderzoek te verrichten, voornamelijk vanwege de kosten. Daarnaast is dwang ook niet mogelijk wegens het ontbreken van de mogelijkheid om binnen te kunnen treden puur in het geval dat een dergelijk onderzoek gewenst is. Bij niet-woningen is dat wel mogelijk, maar bij woningen is binnentreden gebonden aan het Huisvrederecht. De strenge eisen die hieraan verbonden zijn, maken het niet mogelijk dat voor slechts een bouwhistorisch onderzoek bij de aanwijzing tot monument wordt binnengetreden. Dat is wezenlijk anders dan wanneer wordt binnengetreden in het kader van toezicht op de naleving van de verordening. Het ontbreken van de mogelijkheid om een bouwhistorisch onderzoek bij de aanwijzing af te dwingen kan worden ondervangen nadat een woning is aangewezen tot monument. De voorwaarden die de gemeente betreffende de afhandeling van aanvragen om een beschikking (in casu de monumentenvergunning) op grond van artikel 4:5 Awb kan stellen, bieden voldoende houvast. Argument hierbij is dat inzicht in de cultuurhistorische waarde van een gebouw bij de beoordeling van de aanvraag tot wijziging van een monument van belang is. De gemeente bepaalt dan dat (de uitkomst van) een bouwhistorisch onderzoek tot de noodzakelijke gegevens behoort om tot een beoordeling van de aanvraag te komen. Hierbij moet wel sprake zijn van evenredigheid wat betreft de omvang van de wijziging van het monument in relatie tot de omvang van het onderzoek en de daaraan verbonden kosten. Deze bepaling uit de Awb maakt het daarmee niet noodzakelijk dat het laten verrichten van een bouwhistorisch onderzoek in de verordening opgenomen hoeft te worden.

  Ook de nieuwe systematiek van de modelverordening, voortvloeiend uit het dereguleringstraject en gebaseerd op het stellen van nadere regels, maakt het gebruik van het historisch bouwonderzoek een te zwaar instrument. Immers, de nadere regels in het derde lid van artikel 10 vragen om een vereenvoudigde aanpak bij lichte wijzigingen aan een monument (het draait hier feitelijk om de gevolgen die de aanwijzing heeft op reguliere onderhoudswerkzaamheden). Het zou noch proportioneel noch evenredig zijn om bij een dergelijke vereenvoudigde aanpak een bouwhistorisch onderzoek verplicht te stellen. Het niet langer verplicht stellen doet echter niets af aan het intrinsieke belang van bouwhistorisch onderzoek.

Hoofdstuk 2. Aanwijzing gemeentelijke monumenten

De Wabo is niet van toepassing op dit hoofdstuk. De Wabo ziet alleen op toestemmingstelsels (vergunningen en ontheffingen). Hierdoor blijft het college van burgemeester en wethouders bevoegd gezag betreffende de aanwijzing van gemeentelijke monumenten.

Artikel 2. Het gebruik van een monument

Het betreft hier vooral de gebruiksmogelijkheden die de eigenaar/gebruiker zelf aan het object toekent. Deze gebruiksmogelijkheden slaan op de constructie en de ligging van het object, maar ook het feitelijke gebruik van het object zelf.

Artikel 3. De aanwijzing tot gemeentelijk monument

Lid 1

De aanwijzing tot gemeentelijk monument en het plaatsen op de monumentenlijst zijn twee zaken met verschillend rechtsgevolg. De aanwijzing heeft rechtsgevolg, het daarna registreren op de gemeentelijke monumentenlijst is slechts een administratieve handeling.
Het besluit tot aanwijzing is een discretionaire bevoegdheid van het college. Na afweging van alle betrokken belangen kan tot aanwijzing worden besloten. De afweging van de belangen van de *rechthebbende ten opzichte van de te beschermen monumentale waarden moet uitdrukkelijk* gemotiveerd in het besluit naar voren komen (de redengeving). De aanwijzing geeft geen recht op schadevergoeding. De aanwijzing verandert immers over het algemeen niets aan het bestaande gebruik van het monument.
Een aanwijzing heeft echter wel gevolgen voor de mogelijkheden wat betreft het toekomstige gebruik van een monumentaal object. Immers, de monumentaal aangewezen onderdelen mogen slechts met een vergunning (zie art. 10, tweede lid) of slechts op grond van de nadere regels (zie art. 10, derde lid) worden gewijzigd. Het wijzigen van niet-monumentale onderdelen is alleen vergunningvrij wanneer ook geen omgevingsvergunning voor het bouwen is vereist. Om deze, weliswaar toekomstige, last voor de burger in te perken, dient bij de aanwijzing in de redengevende omschrijving zorgvuldig bekeken te worden wat wel en wat niet van het object tot monumentaal beschermingswaardig onderdeel wordt aangewezen en voor welk deel een vergunningplicht achterwege kan blijven. Mogelijke afweging kan zijn om alleen de vanuit openbare ruimten zichtbare bijzondere onderdelen tot monument aan te wijzen, zodat bijvoorbeeld voor wijzigingen aan de achterkant en het interieur in dat geval geen omgevingsvergunning voor monumenten is vereist maar bijvoorbeeld alleen een omgevingsvergunning voor het bouwen.

Lid 2

Het college moet het advies inwinnen van de monumentencommissie als bedoeld onder artikel 1, sub d. De verordening bindt het advies niet aan bepaalde voorschriften over vorm en inhoud. Een regeling die de taak en werkwijze van de monumentencommissie bepaalt, is daarvoor de aangewezen plaats. In de verordening is geen bepaling opgenomen dat voordat het college over een aanwijzing een besluit neemt de aanvrager en andere belanghebbenden worden gehoord. Dit is namelijk al geregeld in (de artikelen 4:8 en 4:9 van) de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Lid 3

Dit lid is nodig ondanks het bepaalde in artikel 4:8 Awb dat belanghebbenden zienswijzen naar voren kunnen brengen. Overleg is immers meer dan het naar voren kunnen brengen van zienswijzen.

Lid 4

Monumenten die op grond van een aanwijzing door het Rijk of provincie al op een monumentenlijst zijn geplaatst, komen niet voor aanwijzing als gemeentelijk monument in aanmerking.

Artikel 4. Voorbescherming
Dit artikel regelt de voorbescherming voor toekomstige gemeentelijke monumenten, zoals die ook voor rijksmonumenten geldt. Dat betekent dat in de periode van kennisgeving van het voornemen van het college om een monument op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen tot het daadwerkelijke aanwijzingsbesluit (dit kan ook een afwijzing zijn), de artikelen 10 tot en met 14 van deze verordening van toepassing zijn. Dat betekent onder andere dat een monument tijdens de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument niet mag worden afgebroken, gewijzigd, verplaatst (etc.) zonder een omgevingsvergunning voor monumenten of anders dan de bij nadere regels opgestelde wijze. Het gebruik van de voorbeschermingsprocedure is gebonden aan een motivatieplicht, aangezien hieraan voor de eigenaar/gebruiker financiële consequenties zijn verbonden. Immers, gedurende de voorbescherming dienen bouwactiviteiten te worden opgeschort.
Het inroepen van de voorbescherming van een object is een publiekrechtelijke beperking en een beperkingenbesluit in de zin de van artikel 1, onder a, sub 1 juncto artikel 1, onder b, sub 5 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Daarmee is ook onder andere artikel 13 van deze wet van toepassing wat betreft de aansprakelijkheid van gemeenten voor geleden schade. Daarom moet een gemeente gegronde redenen kunnen aanvoeren voor het inroepen van de voorbescherming. Zie hiertoe ook de toelichting bij artikel 6 van deze verordening.

Artikel 5. Termijnen advies en aanwijzingsbesluit
In dit artikel worden de termijnen genoemd waarbinnen de monumentencommissie moet adviseren (lid 1) en het college een beslissing moet nemen (lid 2). Door de besluitvorming aan een termijn te binden, weten alle belanghebbenden waar ze aan toe zijn. In het kader van de vermindering van administratieve lasten dient goed nagedacht te worden over de specifieke invulling met betrekking tot de duur van de termijnen. Over het algemeen geldt hoe korter de termijnen zijn, des te minder zijn de administratieve lasten voor de burger.
Het bepaalde in lid 2 heeft tot gevolg dat, wanneer de monumentencommissie niet tijdig adviseert, het college de volgende keuze kan maken: zonder advies een beslissing nemen, of besluiten om een (te laat uitgebracht advies als bedoeld in het eerste lid) toch in hun overwegingen te betrekken. Als het college niet tijdig beslist, is op grond van de Awb sprake van een fictieve weigering. Ingevolge artikel 6:2 staat voor de aanvrager dan de mogelijkheid van bezwaar of administratief beroep open die ook tegen een reëel besluit open zou staan.
Het artikel bevat geen bepalingen over bekendmaking van het besluit, omdat de Awb dat afdoende regelt (afdeling 3.6).

Artikel 6. Mededeling aanwijzingsbesluit
De ontvangst van de (veelal aangetekende) mededeling (zijnde een afschrift van de inschrijving) van het college is voor alle aan het monumentale object verbonden zakelijk gerechtigden van essentieel belang. De kenbaarheid van de aanwijzing tot monumentaal object is ook te herleiden tot artikel 1, onder a, sub 1 juncto artikel 1, onder b, sub 6 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken. Daarmee zijn de voorschriften uit deze wet ook van toepassing op een aanwijzingsbesluit als bedoeld in artikel 6 van deze verordening.
Dit artikel regelt overigens niet specifiek dat de aanwijzing wordt bekendgemaakt aan de eigenaar en de aanvrager, omdat de Awb dat al bepaalt (afdeling 3.6). Indien artikel 4:8 Awb is toegepast (horen van geadresseerde en derdebelanghebbenden) dan dienen de betrokkenen op grond van het bepaalde in artikel 3:43 Awb eveneens een mededeling te ontvangen.

Artikel 7. Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst
De registratie van de aanwijzing is een administratieve handeling (en geen besluit). De bedoeling van de bij te houden monumentenlijst is om een ieder snel inzicht te geven in welke zaken als gemeentelijk monument zijn aangewezen en de redengeving daartoe. Wat betreft dit laatste aspect zij tevens verwezen naar de toelichting bij artikel 3, eerste lid (aanwijzing).

Artikel 8. Wijziging van de aanwijzing
Op grond van dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing van gemeentelijke monumenten te wijzigen (lid 1). Hiervoor geldt dezelfde voorbereidingsprocedure als voor de aanwijzing zelf (lid 2), tenzij de wijziging van ondergeschikte betekenis is (lid 3). Wijzigingen van de aanwijzing worden doorgevoerd op de gemeentelijke monumentenlijst (lid 4).

Artikel 9. Intrekken van de aanwijzing
Dit artikel geeft de mogelijkheid om de aanwijzing van gemeentelijke monumenten in te trekken (lid 1). Voor intrekking van de aanwijzing is het advies van de monumentencommissie nodig. Monumenten op de gemeentelijke monumentenlijst waarvan de aanwijzing is ingetrokken (omdat ze zijn gesloopt of anderszins volledig teloor gegaan), worden door het college van de monumentenlijst gehaald.
Het kan zinvol zijn om voor een gebouw, waarvoor een aanvraag tot intrekking van de aanwijzing loopt een (uitvoerige) documentatie te eisen. Enerzijds kan deze voor een goede afweging van de aanvraag dienen, anderzijds wordt het gebouw voorafgaand aan de sloop voor de lokale geschiedenis gedocumenteerd.

Hoofdstuk 3. Instandhouding van gemeentelijke monumentale zaken

Artikel 10. Instandhoudingbepaling
De verbodsbepaling in het eerste lid van artikel 10 vertoont gelijkenis met artikel 2.2, eerste lid, onder f van de Wabo waarbij het gaat om de beschermde monumenten uit de Monumentenwet 1988. In dit artikel gaat het alleen over gemeentelijke monumenten. Ten aanzien van de omgevingsvergunningaanvraag voor gemeentelijke monumenten is van belang dat het verkrijgen van gegevens en ontbrekende gegevens geregeld is in de Awb (artikel 4:2 respectievelijk 4:5 en 4:15). In het kader van de Wabo dient de gemeente een aanvraag langs elektronische weg mogelijk te maken. Een schriftelijke aanvraag wordt ingediend met behulp van een door de Minister van VROM vastgesteld formulier.

De Mor voorziet in nadere regels met betrekking tot de indieningsvereisten voor de aanvragen voor een omgevingsvergunning. In paragraaf 5.2 van de Mor zijn specifieke indieningsvereisten opgenomen voor activiteiten met betrekking tot monumenten. De aard, de omvang en de locatie van de werkzaamheden bepalen welke indieningsvereisten gelden. Het bevoegd gezag heeft niet de mogelijkheid van deze indieningsvereisten af te wijken. In het kader van de vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven dienen de indieningsvereisten bij de vergunningaanvraag zo beperkt mogelijk gehouden te worden. Zo kan het overleggen van bouwtekeningen worden beperkt tot 1 exemplaar.
In lid 3 van artikel 10 wordt de mogelijkheid geschapen voor het college om nadere regels te stellen die in de plaats kunnen worden gesteld van het verbod uit het eerste lid en de vergunningplicht uit het tweede lid. De Wabo ziet alleen op vergunningen en ontheffingen. Deze bepaling over het stellen van nadere regels valt daarom buiten de Wabo. Het college blijft hiervoor het bevoegde gezag. Het zal hierbij over het algemeen gaan om wijzigingen aan gemeentelijke monumenten die niet van ingrijpende aard zijn. Voornamelijk het reguliere onderhoud kan in vastomlijnde regels worden opgenomen, zodat burgers niet voor relatief eenvoudige wijzigingen (bijvoorbeeld met betrekking tot kleurstelling of het gebruik van identieke materialen) worden geconfronteerd met een vergunningprocedure. In deze nadere regels kunnen dan expliciet die situaties worden benoemd waarin de burger geen vergunning hoeft aan te vragen. Indien echter duidelijk is wat het toetsingskader is voor grote (niet-reguliere) wijzigingen aan een monument, kan ook dit toetsingskader in algemene regels worden opgenomen, zodat burgers nog minder met administratieve lasten worden geconfronteerd.
In de nadere regels (uitvoeringsrichtlijnen of programma's van eisen) kunnen de uitgangspunten, functionele toetsen en aanwijzingen in het kader van de monumentenzorg worden opgenomen. Hierbij dient de bouwkundige en monumentale kwaliteit (behoudtechnische optiek) voorop te staan. Voorts staat het voeren van (voor)overleg centraal bij dit artikel, zodat maatwerk kan worden geleverd. Praktisch gezien gaat een medewerker monumentenzorg van de gemeente, op locatie en gezamenlijk met de initiatiefnemer, onderzoeken welke aanpassingen mogelijk zijn aan de hand van de algemene regels, zodat de monumentale waarde van het object niet of zo min mogelijk wordt aangetast.

In lid 4 is de bepaling betreffende de religieuze monumenten teruggeplaatst. Is er sprake van een vergunning voor het monument dan is overeenstemming tussen de eigenaar en de vergunningverlener nodig. Overleg en overeenstemming betreffen de wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het religieuze monument. Dat betekent dat voor bijvoorbeeld een pastorie of catechisatieruimte deze bepaling dan ook niet geldt.

Artikel 11. De schriftelijke aanvraag
Een aanvraag voor een omgevingsvergunning kan op grond van het Bor zowel digitaal als op papier worden ingediend. Een burger heeft de keuze tussen het digitaal dan we schriftelijk aanvragen van de omgevingsvergunning. Voor ondernemingen en personen met een zelfstandig beroep geldt in beginsel geen keuzevrijheid, zij kunnen uitsluitend een aanvraag langs digitale weg indienen. aangezien een aantal, met name kleinere, bedrijven nog niet over de benodigde voorzieningen beschikken om een aanvraag digitaal in te dienen is in overleg met diverse brancheorganisaties besloten om de verplichting na verloop van twee jaren in werking te laten treden.

Het Bor bepaalt dat in het kader van de vermindering van de administratieve lasten voor burgers en bedrijven het bevoegd gezag bij een schriftelijke aanvraag maar maximaal 4 exemplaren van de aanvraag en de daarbij behorende bescheiden mag opvragen. In bepaalde gevallen kan op grond van het derde lid van artikel 4.2 Bor hiervan worden afgeweken. Er moet dan sprake zijn van twee of meer adviezen of verklaringen van geen bedenkingen.

Artikel 12. Termijnen advies en vergunningverlening
Op grond van artikel 3.7 Wabo is voor de voorbereiding van een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 10 de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing. Het betreft hier een wijziging ten opzichte van de oude model monumentenverordening. Op basis hiervan was op de voorbereiding van deze vergunningaanvraag de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure uit de Awb van toepassing verklaard. Op grond van de Wabo is deze procedure niet meer nodig geacht voor de vergunning betreffende de gemeentelijke monumenten. Echter indien er meerdere activiteiten voor het project moeten worden uitgevoerd en voor één van de andere activiteiten de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure op grond van de Wabo gevolg moet worden dan wordt voor het hele project de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure gevolgd. Uitgangspunt van de Wabo is dat altijd maar één procedure geldt. Indien er sprake is van een samenloop van procedure geldt de zwaarste procedure (de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure).
Aangezien veelal de reguliere procedure gevolgd zal worden is ervoor gekozen om deze hieronder nader toe te lichten.
De reguliere voorbereidingsprocedure komt tegemoet aan één van de doelen van de Wabo, namelijk het bevorderen van een snelle besluitvorming.
De reguliere voorbereidingsprocedure sluit voor het overgrote deel aan bij titel 4.1 van de Awb. De procedure vangt aan met een verplichte ontvangstbevestiging van het indienen van een aanvraag. Het bevoegd gezag zendt de aanvrager nadat het de aanvraag heeft ontvangen een bericht waarin het vermeldt dat zij bevoegd gezag is, welke procedure zal worden doorlopen, de beslistermijn en de beschikbare rechtsmiddelen en indien de reguliere procedure wordt gevolgd vermeldt het bevoegd gezag tevens dat een beslissing van rechtswege is gegeven, indien niet tijdig op de aanvraag is beslist. Indien de verstrekte gegevens en bescheiden onvoldoende zijn voor de beoordeling van de aanvraag, stelt het bevoegd gezag de aanvrager in de gelegenheid de aanvraag binnen de door hem gestelde termijn aan te vullen. Het bevoegd gezag geeft van de aanvraag met vermelding van de ontvangstdatum kennis in een of meer dag, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze. Het bevoegd gezag moet op grond van artikel 3.9 Wabo binnen 8 weken een beslissing op de aanvraag nemen. In deze periode moet het bevoegd orgaan eventuele belanghebbenden de mogelijkheid geven om zienswijzen in te brengen (artikel 4:8 Awb).

Het bestuursorgaan kan bij verordening op grond van artikel 2.26, derde lid, Wabo 'andere instanties' aanwijzen die in de gelegenheid worden gesteld advies uit te brengen. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de (gemeentelijke) monumentencommissie.
Voor het uitbrengen van advies is geen termijn opgenomen. Van belang is dat de adviseur in de gelegenheid moet worden gesteld om advies uit te brengen. Het is echter aan de adviseur om te bepalen of hij van deze gelegenheid gebruik wil maken. Het uitbrengen van een advies staat het nemen van een besluit niet in de weg. Wordt het advies niet binnen de gestelde termijn gegeven dan kan het bevoegd gezag de procedure vervolgen. Het bevoegd gezag dient altijd de termijn van 8 weken in acht te nemen. De termijn van 8 weken kan met ten hoogste zes weken worden verlengd. Het bevoegde gezag dient hiervan op dezelfde manier mededeling te doen als van de kennisgeving van de aanvraag. Deze verlenging van 6 weken is voornamelijk bedoeld om de adviseur meer tijd te geven voor het uitbrengen van een advies.
Op grond van artikel 3.6 Awb dient het bestuursorgaan zelf een termijn te stellen voor het uitbrengen van advies, indien dit niet reeds bij wettelijk voorschrift is bepaald. Deze termijn mag niet zodanig kort zijn, dat de adviseur zijn taak niet naar behoren kan vervullen. Gelet op de beslistermijn dient het uitbrengen van het advies door de monumentencommissie parallel te lopen aan de beoordeling van de aanvraag door het bevoegde gezag. Dit parallel lopen van het advies en de beoordeling gebeurt ook al in het kader van de verlening van de evenementenvergunning waarbij een advies van de brandweer is vereist.
Het definitieve besluit wordt gepubliceerd en zes weken ter inzage gelegd waarbij het wordt opengesteld voor het indienen van bezwaar. Het besluit treedt in werking met ingang van de dag na haar bekendmaking en wordt opgeschort totdat de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift is verstreken.

In lid 3 van artikel 3.9 van de Wabo is een positieve fatale beslistermijn opgenomen. Deze positieve fatale beslistermijn houdt in dat de overschrijding van de beslistermijn leidt tot een omgevingsvergunning van rechtswege. De omgevingsvergunning wordt conform de aanvraag verleend. Men spreekt ook wel van de fictieve vergunningverlening. De bepalingen uit paragraaf 4.1.3.3 van de Awb zijn van toepassing verklaard, met uitzondering van artikel 4:20b, derde lid en 4:20f. De van rechtswege verleende vergunning treedt in werking met ingang van de dag na de bekendmaking en wordt opgeschort totdat de termijn voor het indienen van een bezwaarschrift is verstreken of indien bezwaar is gemaakt, op dit bezwaar is beslist.

Artikel 13. Weigeringsgronden
De omgevingsvergunning wordt geweigerd, indien er strijd is met één van de toetsingscriteria uit het bestaande toetsingskader. De afzonderlijke toetsingskaders zijn onder de Wabo namelijk blijven bestaan. In het kader van dit artikel moet worden afgewogen in hoeverre het belang van monumenten in het geding is. Inhoudelijk kan aangegeven worden dat het belang van de monumentenzorg zwaarder weegt dan andere belangen (bijvoorbeeld het economisch belang). De tekst van het artikel geeft namelijk aan dat het belang van de monumentenzorg zich niet tegen de vergunningverlening mag verzetten. Hierdoor wordt de monumentenzorg centraal gesteld. De vergunning moet op grond van dit artikel worden verleend in de gevallen dat het niet strijdig is met het belang van de monumentenzorg.

Artikel 14. Intrekken van de vergunning
Dit artikellid bevat de mogelijke gronden om een vergunning in te trekken. De bepaling onder b heeft de volgende achtergrond: als de omstandigheden bij de vergunninghouder ten aanzien van het monument wijzigen, dan zou het zo kunnen zijn dat als er een nieuwe belangenafweging zou kunnen plaatsvinden, de belangen van het monument behoren voor te gaan. In dat geval moet het bevoegd gezag mogelijkheden hebben om de vergunning in te trekken.

Hoofdstuk 4. Beschermde monumenten

Artikel 15. Vergunning voor beschermd monument

Lid 1
De procedure voor de afgifte door het bevoegd gezag van de vergunning voor beschermde monumenten staat in paragraaf 3.3 van de Wabo en afdeling 3.4 van de Awb. De uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure is van toepassing. Hierin verschilt de omgevingsvergunning voor beschermde monumenten van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten. Voor een vergunning als bedoeld in artikel 10 dient namelijk de reguliere procedure gevolgd te worden. Door de inwerkingtreding van de Wabo vindt er geen wijziging in de voorbereidingsprocedure voor de omgevingsvergunning voor beschermde monumenten plaats. Door dit onderscheid in procedures is de beslistermijn voor beide omgevingsvergunningen niet gelijk. Dit heeft tot gevolg dat de adviestermijn voor beschermde monumenten ook langer zal zijn. Door de komst van de Wabo wordt de kring van belanghebbenden vergroot. Gedurende de termijn van terinzagelegging kan een ieder een zienswijze indienen. Voorheen konden alleen belanghebbenden zienswijzen indienen.
De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, en buiten de bebouwde kom ook Gedeputeerde Staten (hierna: GS), moet binnen 8 weken (art. 6.4 Bor) na verzending van de adviesaanvraag adviseren. Het definitieve besluit moet binnen zes maanden na ontvangst van de aanvraag worden genomen. Op het definitieve besluit kan nog slechts door belanghebbenden beroep worden ingesteld.

Overigens blijken provincies in de praktijk hieraan op verschillende wijzen invulling te geven. De voorgenomen beperking adviesplicht van de rijksdienst vanaf 2009 zal op bovenstaande van invloed zijn. Daarom wordt de verplichte advisering in het wetsvoorstel 'Wijziging van de Monumentenwet 1988 in verband met onder meer beperking van de ministeriële adviesplicht bij aanvragen om een omgevingsvergunning voor monumenten' los gelaten. Alleen wanneer er sprake is van reconstructie, sloop en herbestemming van een beschermd monument zal de adviesplicht van toepassing blijven. Ter compensatie van het wegvallen van het advies van de rijksdienst zullen alle gemeenten vanaf 2009 een monumentencommissie moeten hebben aangesteld, die onafhankelijk en deskundig is. Het overgangsartikel 64 in de Monumentenwet 1988, waarin de rijksdienst bij afwezigheid van een monumentencommissie in diens advisering trad, is ingetrokken. Indien het beschermd monument buiten de bebouwde kom ligt, is het college van B&W verplicht om een afschrift van de aanvraag aan GS te zenden. GS kunnen de adviesbevoegdheid vervolgens naar eigen inzicht invullen en al dan niet tot advisering overgaan, waarvoor men twee maanden de tijd heeft. Het is gewenst dat GS al op voorhand kenbaar maken in welke gevallen zij niet adviseren, zodat de beoogde tijdswinst ook daadwerkelijk kan worden gehaald.

Lid 2
De Monumentenwet 1988 schrijft voor dat de monumentencommissie bij de aanvragen om een omgevingsvergunning voor beschermde monumenten wordt ingeschakeld.

Hoofdstuk 5. Instandhouding van archeologische terreinen

Artikel 16. Instandhoudingbepaling

De Wet op de archeologische monumentenzorg van 21 december 2006 verplicht de raad om, bij de vaststelling van een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening, rekening te houden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. Het uitgangspunt van deze wet (voortvloeiend uit het Verdrag van Malta) en daarmee ook van deze verordening, is daarom primair dat in het bestemmingsplan, door middel van een gemeentelijke archeologische waardenkaart, wordt vastgelegd waar zich archeologische waarden in de bodem kunnen bevinden. Dit artikel voorziet in de behoefte aan een overgangsperiode tot het moment dat een bestemmingplan 'Malta-proof' is.

Lid 1

Voor archeologische Rijksmonumenten, door het Rijk aangewezen en als zodanig opgenomen in de Archeologische Monumentenkaart, geldt een vergunningsstelsel voor alle werkzaamheden die bodemverstoringen tot gevolg kunnen hebben. Een dergelijke monumentenvergunning moet bij het ministerie van OC&W worden aangevraagd.

Lid 2

Indien een vergunning verstrekt is door het ministerie van OC&W kunnen bodemingrepen volgens de verstrekte vergunning worden uitgevoerd.

Lid 3

Tot het moment dat een 'Malta-proof'-bestemmingsplan kan worden vastgesteld, biedt deze verordening bij wijze van artikel 16 de nodige bescherming aan archeologische waarden in de bodem.

Lid 4

In het vierde lid van artikel 16 worden een achttal uitzonderingsmogelijkheden gegeven op het derde lid. Onderdeel a is niet van toepassing, indien de verstoring plaats vindt in een beschermd archeologisch monument als aangegeven op de Archeologische Monumenten Kaart en benoemd in lid 1. Voor de overige gebieden gelden de voorwaarden zoals deze zijn vastgesteld in de gemeentelijke Archeologische beleidsnota.

Onderdeel b ziet op de situatie dat het bestemmingsplan wel up-to-date is als bedoeld in de inleidende toelichting bij dit artikel. In dat geval biedt het bestemmingplan, aan de hand van een bijbehorende archeologische waardenkaart, voldoende bescherming aan de in de bodem aanwezige of te verwachten archeologische waarden.

In onderdeel c worden een aantal mogelijkheden genoemd die voorheen in de Wet ruimtelijke ordening waren opgenomen en nu in artikel 2.12 Wabo. Het gaat hier om het oude projectbesluit, de oude binnenplanse ontheffing, de oude tijdelijke ontheffing en de oude buitenplanse ontheffing (voorheen de artikelen 3.10, 3.22 en 3.23 Wro) Deze bepalingen zijn met de Invoeringswet Wabo komen te vervallen.
Wel geldt nog steeds dat dergelijke besluiten tot stand kunnen komen doordat bij de aanvraag voorschriften kunnen worden opgenomen met betrekking tot archeologische waarden in het gebied waarvoor de aanvraag geldt. Aan de aanvraag kan dan de voorwaarde worden verbonden dat een rapportage wordt overlegd waarin de archeologische waarden van het te verstoren terrein in voldoende mate is vastgesteld.
Onderdeel e ziet op situaties buiten de aanvraag als bedoeld in onderdeel c. Het gaat hier in de eerste plaats om een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van het realiseren van een fysiek project. Er is voor gekozen om deze bepaling dan ook onder de Wabo te laten vallen. Op grond van artikel 18 zijn de bepalingen uit hoofdstuk 3 van overeenkomstige toepassing verklaard op de beoordeling van het rapport door het bevoegd gezag.
Dit rapport kan ook in de nadere regels onder d worden gevraagd en komt overeen met de mogelijkheid in artikel 39, lid 2, van de Monumentenwet 1988 in geval van een bestemmingsplan in de geest van het Verdrag van Malta.

Als laatste wordt in het rijtje het onderdeel d toegelicht. Op grond van dit artikel kan het college nadere regels stellen wat betreft de eisen aan de uitvoering van de bodemverstorende werkzaamheden in een archeologisch monument of verwachtingsgebied. Vooruitlopend op een 'Malta-proof' bestemmingsplan' kunnen deze nadere regels inhoudelijk aansluiten op de situatie dat (in een bestemmingsplan waarin een archeologische paragraaf is opgenomen) de verstorende werkzaamheden worden uitgevoerd aan de hand van een aanlegvergunning, waarin vereisten betreffende de bescherming van archeologische waarden zijn opgenomen, een en ander conform de handreiking van de VNG 'Verder met Valletta'.

Artikel 17. Opgravingen en begeleiding
De verplichtingen die in deze bepaling zijn opgenomen kunnen alleen goed functioneren, indien een gemeente hierover actief de archeologische onderzoekers informeert. Immers, indien een gemeente deze bepaling in haar verordening opneemt, wordt gekozen voor een uitgebreide regiefunctie bij archeologische opgravingen binnen het gemeentelijk grondgebied. Indien een dergelijk regierol niet uitdrukkelijk gewenst, dient deze bepaling niet overgenomen te worden. In dat geval bestaat nog steeds voldoende bescherming bij opgravingen, aangezien al in de Monumentenwet 1988 een aantal zaken uitputtend is geregeld. Zo bestaat een vergunningvereiste voor het doen van opgravingen; dient een rechthebbende van een terrein te dulden dat de opgravingbevoegde zijn terrein betreedt en eventueel opgravingen verricht; en is ook de eigendomskwestie van de archeologische vondsten uitputtend geregeld.

Om de bedoelde regierol goed te kunnen uitoefenen dient het college een programma van eisen op te stellen waarmee de kaders worden gesteld voor het ontwerp en de uitvoering van archeologisch onderzoek (lid 1, onder a). Vervolgens wordt van de opgraver verwacht dat hij in een plan van aanpak weergeeft hoe hij specifiek de gestelde kaders, zoals omschreven in het programma van eisen, denkt te gaan invullen (lid 1, onder b). Ook hier is sprake van een verkapt vergunningstelsel ten behoeve van de realisering van een fysiek project. Net als bij onderdeel e, van het tweede lid van artikel 16 is ervoor gekozen om deze bepaling onder de werking van de Wabo te laten vallen. Op grond van de leden 2 en 3 kunnen vervolgens nadere regels worden gesteld met betrekking tot de feitelijke uitvoering (en het toezicht daarop) en de beoordeling van het plan van aanpak.

Artikel 18. Procedure
Zoals hierboven al is aangegeven is er bij artikel 16, tweede lid, onder e en artikel 17, eerste lid, onder b sprake van een verkapt vergunningstelsel en de uitvoering van een fysiek project. Om deze reden is de Wabo van toepassing verklaard. De bepalingen uit de artikelen 11, 12, 13 en 14, welke zien op de verlening van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten, kunnen derhalve van overeenkomstige toepassing worden verklaard. Voor de toelichting wordt verwezen naar de artikelgewijze toelichting bij deze artikelen.

Hoofdstuk 6. Overige bepalingen

Artikel 19. Tegemoetkoming in schade

De Afdeling rechtspraak van de Raad van State heeft uitgemaakt dat de Erfgoedverordening zonder een schadevergoedingsregeling rechtsgeldig is (BR 86,604). Voor het archeologische deel van de verordening dient echter, op grond van de Wet op de Archeologische monumentenzorg, wel een schadevergoedingsregeling in de verordening opgenomen te worden. De rijksregeling voor excessieve opgravingkosten is ingaande 2009 niet meer van toepassing. Het veroorzaker-betaalt-principe, zoals dat in de memorie van toelichting van de Wet op de Archeologische monumentenzorg is verwoord, staat bij de afweging tot toekenning van schadevergoeding voorop en geldt voor alle genoemde onderdelen (a t/m e). De gemeente zal zelf per geval moeten afwegen wat 'redelijk' of 'buitenproportioneel' is. In deze modelverordening is gekozen voor een schadevergoedingsbepaling, waarin de specifieke gevallen zijn opgenomen op grond waarvan het bevoegd gezag mogelijk een schadevergoeding aan een belanghebbende dient toe te kennen.
Lid 2 van deze bepaling is ten opzichte van de vorige model-erfgoedverordening geschrapt. Er is geen procedure voorgeschreven voor het bepalen van de tegemoetkoming. De procedure op grond van afdeling 6.1 Wro jo. afdeling 6.1 Bro kan worden toegepast, echter alvorens daartoe te besluiten is het zinvol een inschatting te maken van de schade ten opzichte van de kosten en omvang van deze procedure.

Artikel 20. Strafbepaling

Deze strafbepaling is met de komst van de Wabo alleen nog van toepassing op de nadere voorschriften die het college kan stellen op grond van artikel 10, derde lid en artikel 16, met uitzondering van het tweede lid, onder e. De strafbaarstelling van de omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten is geregeld in de Wet economische delicten (Wed). Het handelen zonder vereiste omgevingsvergunning of in strijd met de voorschriften daarvan wordt aangemerkt als economisch delict.

Voor de strafbaarstelling van de nadere regels geldt dat artikel 154, lid 1, van de Gemeentewet aan de raad een keuzemogelijkheid laat om op overtreding van verordeningen straf te stellen, maar geen andere of zwaardere dan hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie, al dan niet met openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. In artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht zijn de geldboetecategorieën opgenomen. De op te leggen boete voor strafbare feiten in de eerste categorie is maximaal € 370,- (januari 2008); in de tweede categorie maximaal € 3700,- (januari 2008). Het is de gemeente niet toegestaan om een hogere geldboete op te nemen dan in genoemde categorieën.

Op gemeentelijk niveau is, gelet op de ernst van dit vergrijpen de wens om enige preventieve werking te bereiken, de keuze voor de geldboete van de tweede categorie of een hechtenis van drie maanden voor het overtreden van de nadere regels voor de hand liggend.

Artikel 21. Toezichthouders
In dit artikel worden toezichthouders aangewezen overeenkomstig modelbepaling 90.M van de Aanwijzingen voor de decentrale regelgeving. Het is de bedoeling dat bij het eerste lid, onder a en b, functies van de ambtenaren die belast zijn met de opsporing worden ingevuld. Het aanwijzen van toezichthouders ingevolge het tweede lid kan door het college geschieden. Deze aanwijzingsbevoegdheid staat los van de vergunningverlening en valt derhalve buiten het bereik van de Wabo.
De basis voor deze aanwijzingsbevoegdheid wordt gevonden in hoofdstuk 5 van de Awb, waarin algemene regels worden gegeven voor de bestuursrechtelijke handhaving van algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften. Toezichthouders worden in artikel 5:11 Awb omschreven als zijnde personen, die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift, zodat de aanwijzing van toezichthouders derhalve in de Erfgoedverordening kan plaatsvinden.
In artikel 5:13 Awb is het evenredigheidsbeginsel neergelegd, wat inhoudt dat een toezichthouder zijn bevoegdheid slechts mag uitoefenen voor zover dit redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak noodzakelijk is. Een toezichthouder kan daarom niet te allen tijde gebruik maken van alle bevoegdheden die in de Awb standaard aan toezichthouders worden toegekend. Steeds zal de afweging gemaakt moeten worden of het voor de vervulling van zijn taak redelijkerwijs noodzakelijk is. Bepalend hiervoor is de aard van het voorschrift op de naleving waarvan een toezichthouder moet toezien.

Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Nadrukkelijk zij hier vermeld dat het college op grond van dit artikel niet zelf opsporingsambtenaren aanwijst als bedoeld in artikel 141 Strafvordering. Dat kan en hoeft het college ook niet te doen aangezien artikel 142 lid 1 sub c Wetboek van Strafvordering regelt dat bij verordening aangewezen toezichthouders ook opsporingsbevoegdheid toekomt. Deze buitengewone opsporingsambtenaren hebben in de regel een opsporingsbevoegdheid voor een beperkt aantal strafbare feiten.

HOOFDSTUK 12 SLOTBEPALINGEN

Artikel 22. Intrekken oude regeling
Dit artikel regelt de intrekking van de oude monumentenverordening, zodat niet twee verordeningen van kracht zijn die hetzelfde onderwerp regelen. Het uitdrukkelijk intrekken van een oude regeling mag niet achterwege worden gelaten met een beroep op het beginsel dat een vroegere regeling ter zijde wordt gesteld door een latere regeling.

Artikel 23. Overgangsrecht
In de praktijk blijkt het overgangsrecht vaak problemen te geven. Indien bijvoorbeeld een regeling wordt ingetrokken, is het niet altijd duidelijk welke gevolgen de intrekking moet hebben voor op die regeling gebaseerde beschikkingen. Vanwege de rechtszekerheid en de eerbiediging van bestaande rechten is daarom in deze verordening een overgangsbepaling opgenomen. De bestaande rechten betreffen in dit geval de aanwijzing tot monument (artikel 3) en de vergunning verlening (artikel 10). In het eerste lid worden de op grond van de oude verordening op de gemeentelijke monumentenlijst voorkomende monumenten geacht te zijn aangewezen en geregistreerd overeenkomstig deze nieuwe verordening. In het tweede lid is geregeld dat aanvragen om een omgevingsvergunning voor gemeentelijke monumenten, die zijn ingediend vóór het van kracht worden van deze verordening, worden afgehandeld op grond van de oude verordening. Voor een bepaalde overgangsperiode zullen er dus twee procedures gelden. Indien de verordening niet tijdig aan de Wabo is aangepast, terwijl deze wet al wel in werking is getreden zet de Wabo de bepalingen uit de verordening aan de kant. De Wabo gaat namelijk voor op lagere regelgeving. De bepalingen uit de verordening zijn van rechtswege onverbindend. Bij een nieuwe aanvraag voor een vergunning gelden dan de bepalingen uit de Wabo.

Artikel 24. Inwerkingtreding
De inwerkingtreding van deze verordening en het vervallen van de oude verordening is gekoppeld aan de datum van inwerkingtreding van de Wabo. Bekendmaking van deze verordening moet op grond van artikel 142 van de Gemeentewet plaatsvinden tenminste acht dagen voor inwerkingtreding.

Artikel 25. Citeertitel
Erfgoedverordening en restauratie subsidieregeling 2010 Gemeente Beuningen